LIETUVIŲ DIENOS

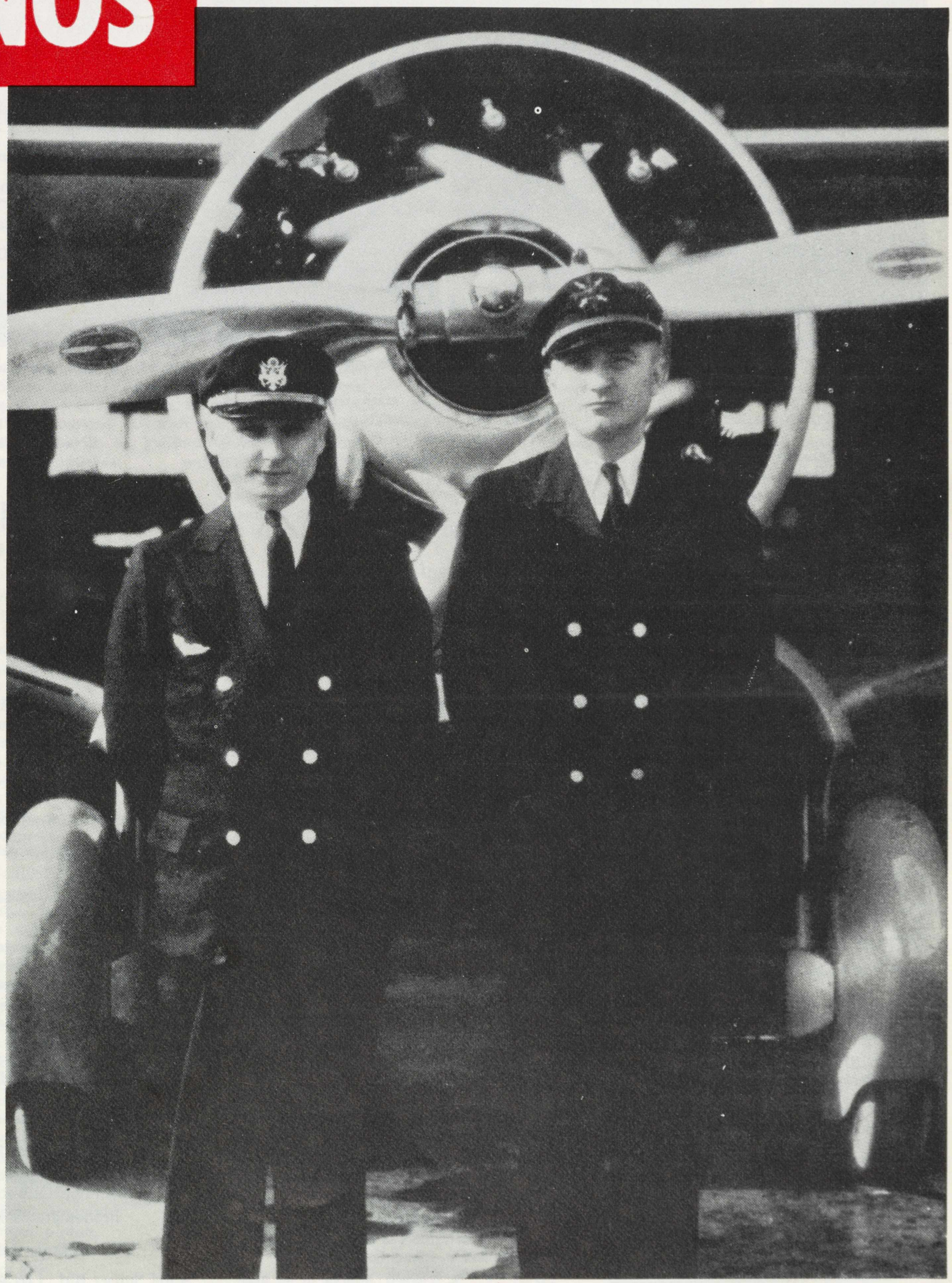

DARIUS IR GIRĖNAS

1983 M. BIRŽELIO MĖN.

LITHUANIAN DAYS

JUNE 1983

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

(ISSN : 0024-2950)

4364 Sunset Blvd.—Hollywood, CA 90029
Telefonas: 664-2919

1983, birželis No. 6 (335)
June, 1983 No. 6 (335)

Eina XXXIII metai
Volume XXXIII

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SĄJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN, PUBLISHED 1946-49.

Redaguoja
REDAKCINĖ KOLEGIJA

Rūta Skirius, MPA
Margis Matulionis, MA
Arūnas Barkus, MS
English Editorial Staff

Antanas F. Skirius
Leidėjas/Publisher

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.
Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or Lithuanian Days magazine

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį
Use of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.
Subscription will be renewed automatically at expiration date. If subscription is to be discontinued, notice to that effect should be sent to the publication.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August

Please send any changes of address to:
LITHUANIAN DAYS
4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029
Allow six weeks for the change.

Atskiro nr. kaina $2.00 Single Copy $2.00

Prenumerata $20.00 metams Kanadoje $25.00
Subscription $20.00 Per Year Canada $25.00
Garbės prenumerata/Honorary subscription $35.00
"Second Class Postage Paid at Los Angeles, Calif."

VIRŠELIAI/COVERS

FRONT COVER

DARIUS AND GIRĖNAS

July 15, 1983, marks the 50th anniversary of the tragic flight of two American flyers of Lithuanian descent, Steponas Darius and Stasys Girenas.

Having decided to fly to Lithuania across the Atlantic Ocean, Steponas and Stasys pooled their resources and purchased a six-seater *Bellanca aeroplane*. With additional funds donated by American Lithuanians, they fitted the craft with a new Wright 365 h.p. motor and made room for more fuel storage tanks. Unfortunately, there was no money left for the latest navigational instruments and a radio.

From the time the newly christened *Lituanica* took off on July 15, 1933, the pilots guided the 120 m.p.h. plane by compass. On the evening of July 16 they flew over Scotland. Steponas and Stasys had already flown nearly 4000 miles for 35 hours and 15 minutes without incident, when, inexplicably, their plane crashed in West Prussia, a mere 400 miles short of their destination, Kaunas, on the night of July 17, 1933.

The cause of the crash remains unsolved. Perhaps the great weight of the modified plane coupled with the lack of a controllable pitch propeller and only a compass for navigation were contributing factors. Steponas Darius and Stasys Girenas became national heroes in Lithuania and some 60,000 mourners attended their funeral in Kaunas.

●

Steponas Darius was a well qualified aviator born in Rubiske, County of Taurage, in Lithuania on January 8, 1896. He immigrated to the United States where he lived in Elizabeth, New Jersey, then to Chicago where he graduated from Harrison Technical High School and Lane Junior College. In 1917 at the age of 21 he joined the United States Army as a volunteer and served as a telephone operator in the Field Artillery, Regiment 149, a member of the famous 42 Rainbow Division. He took part in the second battle of the Marne (July 15 through August 7, 1918) and was one of 14 in his regiment to be commended for bravery in action. This division was the first American combat division to arrive in France during World War I. In 1920 he left for Lithuania, where he enlisted in the Lithuanian Army as a volunteer. He graduated from Military School in 1921, completed war-aviation courses in 1923 and in 1927 he was promoted to the rank of Captain. He returned to the United States in 1927 and took part in Civil Aviation —flying all kinds of aeroplanes. He practiced flying over the sea, mainly to find his bearings according to the stars. All these practice flights made him an excellent navigator.

●

Stasy Girenas was born in Vytogala, County of Raseiniai, on October 4, 1893. Stasys, the youngest of 16 children, immigrated to the United States in 1910 and settled in Chicago where he became a mechanic. He joined the United States Army in 1917 and served in the 136th Airborne Squadron until 1919. He learned to fly after he was discharged from the Army. He and a friend bought a plane and, in 1925, he was seriously injured in an accident. He recovered, continued flying and became a flying instructor. He bought a new plane and transported passengers. In 1931 he won an event at the Aviation Festival sponsored by the American Legion Aviation Post in Chicago. At an altitude of 1000 feet he cut the engine of his plane and glided into the designated landing area. He was a very qualified aviator.

TURINYS/CONTENTS

LIETUVIŠKOJI DALIS

Dariaus-Girėno testamentas 3
Kazys Binkis— "Lituanica"—eilėraštis 3
Tautos didvyriai Darius ir Girėnas 4
Pasaulio Lietuvių Dienos Chicagoje 6
Veidas Veidan su Lietuvos partizanu —Vilius Bražėnas 8
Krokuvos iškilmės lietuvio pagerbimui 9
Pasikalbėjimas su Montrealio Lietuvių Jaunimo Ansamblio "Gintaras" vyriausia vadove Rasa Lukoševičiute 10
Operos solisto Ričardo Daunoro naujausia plokštelė 11
J Gliauda— Ledinės kregždės atskrido 12
Anatolijus Kairys— "Kryžiaus Kalnas" 13

ENGLISH SECTION

Darius and Girenas 2
Baltic Freedom Day, 1983 16
The Flight of Lituanica by Irene Luksis Goddard 17
Another Lithuanian Priest Facing Soviet Trial 18
A Boudoir Tragedy by Jurgis Gliauda 19
Lithuanian History in Stamps—100 Years of "Ausra" by Antanas Bernotas ..20
What's In a Name by Demis Jonaitis 21
Juozas Keliuotis Passes On 22
Arrest of Svarinskas Sparks Protest 22

PRAŠOME ATNAUJINTI
"Lietuvių Dienas" 1983 metams.
Prenumeratos kaina $20.
(Kanadiškais doleriais $25)
4364 Sunset Bld., Los Angeles, CA 90029

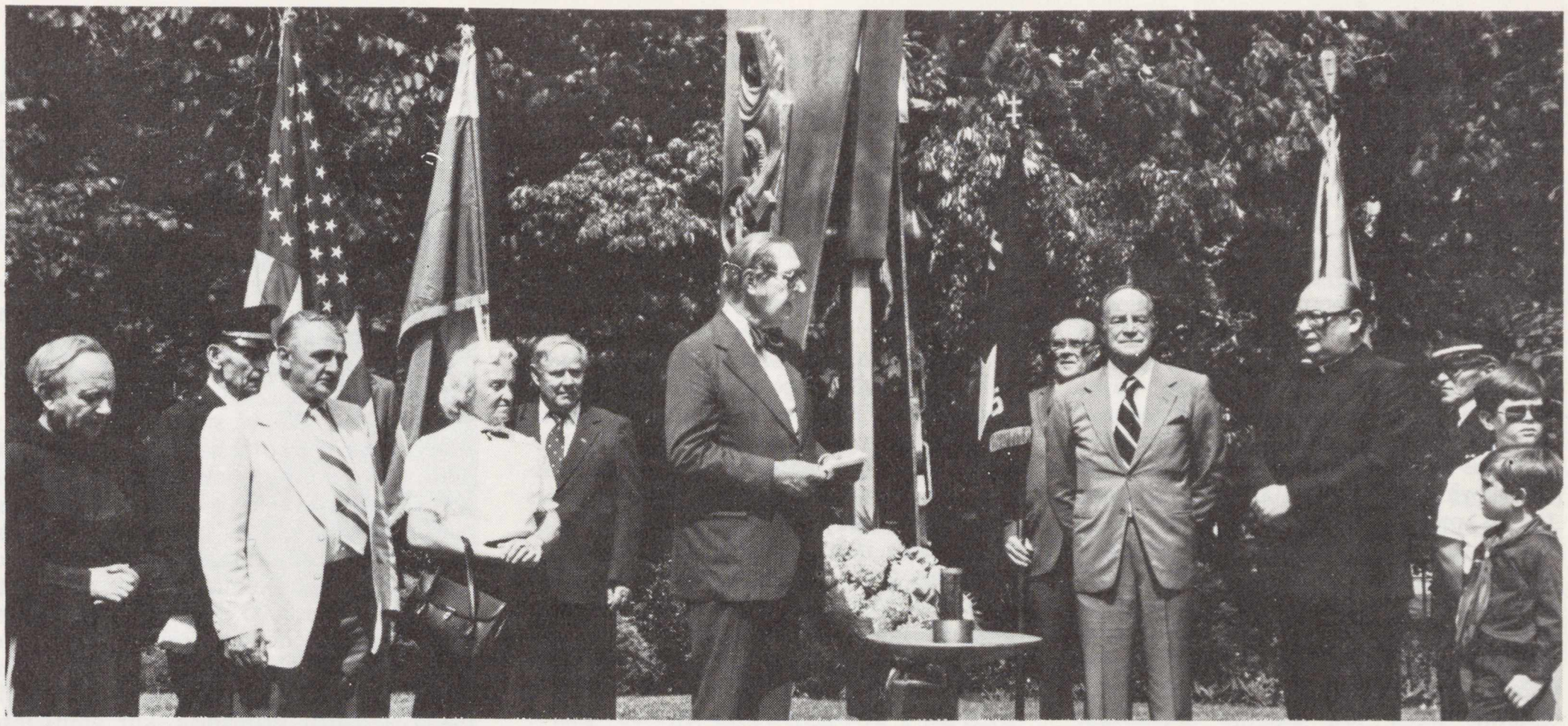

New Yorke buvo paminėta Lietuvos okupacija ir baisiojo Birželio trėmimai į Sibirą. Sibiro kankiniai buvo pagerbti, uždegant jiems prie kryžiaus žvakutę. Iš k. į d. stovi: kun. L. Andriekus, OFM, A. Vakselis, E. Juciutė (Sibiro kankinė), Lietuvos gen. konsulas Anicetas Simutis, VLIK-o garbės pirm. dr. K. Valiūnas ir kun. K. Bučmys, OFM. Už jų išsirikiavusios vėliavos. —Nuotr. L. Tamošaičio

Occupation of Lithuania by Soviets and deportations of Lithuanians to Siberia in the tragic month of June was commemorated in New York recently. The martyrs of Siberia were honored by lighting candles at the cross. From l. to r.: Rev. L. Andriekus, OFM, A. Vakselis, E. Juciute [Martyr of Siberia], Lithuanian gen. consul Anicetas Simutis, VLIK honorary chairman Dr. K. Valiunas and rev. K. Bucmys, OFM. The national flags are in the background.

"LITUANICA"

Pakilo paukštis metalinis
Į dangaus mėlynę.
Nustebę šnabžda minių minios
"Kaip bus jam vandenyne?
Ar nugalės beribius plotus
Ar, jūros putų pašarvotas,
Suglaus sparnus galingus?
Ir sūkurius audringus?
Ar neišgąsdins audros tamsios
Iš kur drąsos narsuolis semsis
Ir tūkstančiai pavojų?
Beribių klaikumoje?"
Minia nustebusi sustingo . . .
O paukštis nedvejoja,–
Pakilo aukštumon ir dingo
Miglotoj tolumoje . . .
"Traukitės siaubingos vėtros!
Kelią klykiančios žuvėdros!
Ten toli už okeano
Lietuva tėvynė mano!
Trys širdys muša paukštyje,–
Viena jų iš metalo . . .
Išskrido paukštis audroje
Į kitą žemės galą.
Tenai, tenai, toli, toli,
Už plotų vandenynių,
Jo laukia meilės svaiguly
Pasilgusi tėvynė.
Tenai pražydo jaunos dienos,
Ten pirmos godos suraizgytos,
Tenai pamatė paukštis vienas,
Kaip ore nardo paukštis kitas.
Tenai erdvė viliot pradėjo
Ir ugdė svaigulingą mintį,
Ten Baltijos audringo vėjo
Sparnai lakūno išmėginti.
Per vandenyno plotus,
Per lygumas miglotas
Į kitą žemės galą
Lėk, paukšti iš metalo!

Kazys Binkis

Dariaus Girėno testamentas

Mes skrisime į Lietuvą!

Lietuvių tauta laukia iš savo sūnų ir drąsesnių žygių. Būtinai reikia ir jos sūnums prisidėti prie bendrojo darbo — tirti dar mažai žinomas Žiemių Atlanto vandenyno oro sroves, o taip pat naujai išrastus navigacijos būdus ir priemones pritaikyti kasdieniniams reikalams. Mes, gyvendami tokiais laikais, kada oras stengimasi panaudoti žmonijos reikalams, laikome savo pareiga tautos vardu tą darbą garbingai atlikti.

Jaunoji Lietuva! Tavo dvasios įkvėpti, mes stengiamės tą pasirinktą uždavinį įvykdyti. Mūsų pasisekimas tegu sustiprina Tavo dvasią ir pasitikėjimą savo jėgomis ir gabumais! Bet jei Neptūnas ar galingasis audrų Perkūnas ir mums bus rūstus — pastos mums kelią į Jaunąją Lietuvą ir pašauktų "LITUANICĄ" pas save, — tada Tu, Jaunoji Lietuva, turėsi iš naujo ryžtis, aukotis ir pasirengti naujam žygiui, kad audringųjų vandenynų dievai būtų patenkinti Tavo pastangomis, pasiryžimu ir nekviestų Tavęs į Didįjį Teismą.

"LITUANICOS" laimėjimas tegu sustiprina jaunųjų Lietuvos sūnų dvasią ir įkvėpia juos naujiems žygiams.

"LITUANICOS" pralaimėjimas ir nugrimzdimas į Atlanto vandenyno gelmes tegu auklėja jaunųjų lietuvių atkaklumą ir ryžtumą, kad Sparnuotas lietuvis būtinai įveiktų klastingąjį Atlantą Tėvynės Lietuvos garbei!

Tad šį savo skridimą skiriame ir aukojame Tau, Jaunoji Lietuva!

Tą didįjį bandymą pradėsime, tikėdamiesi Dangaus palaimos!

Stepono Darėnio Stasys Girėnas

TAUTOS DIDVYRIAI DARIUS IR GIRĖNAS

Šiemet liepos 17 d. minime 50 m. liūdną Dariaus ir Girėno tragiškos mirties sukaktį. Kas buvo tie pasiaukoję jauni vyrai?

Stepas Darius gimė 1896 m. sausio mėn. 8 d. Rubiškės kaime, Kvedarnos valsč., Tauragės apskr. Jo tėvai Jonas Jucevičius-Darašius ir Augustina Vaišvilaitė-Jucevičienė. Tėvui 1905 m. mirus, netrukus motina ištekėjo už Kazio Degučio ir su visa šeima 1907 m. išvyko į JAV laimės ieškoti. Čia Darius mokėsi Elizabetho pradžios mokykloje, Harrisono vidurinėje technikos mokykloje ir Lane aukštesniojoje mokykloje ir tas visas mokyklas baigė.

1917 m. balandžio mėn. 6 d. JAV paskelbė karą Vokietijai. Tuometinis prezidentas Vilsonas pareiškė, kad JAV tuo žygiu siekia tautų išlaisvinimo. Tas Vilsono paskelbtas išlaisvinimo šūkis rado karšto pritarimo ir Stepono Dariaus širdyje, nes jo gimtasis kraštas—Lietuva—taip pat buvo pavergta. Greičiau priartinti pavergtoms tautoms laisvės rytą, vos tik šešioms dienoms praslinkus nuo karo paskelbimo, Darius stojo į JAV kariuomenę savanoriu. Praėjus atitinkamą karinį apmokymą, buvo pasiųstas į Europą ir dalyvavo kautynėse Prancūzijoje, kur buvo lengvai apnuodytas dujomis ir sužeistas į dešinįjį šoną. Už pasižymėjimą kare buvo apdovanotas dviem karo medaliais.

Grįžęs į JAV Darius uoliai veikė ir buvo vadovybėje Susivienijimo Amerikos Lietuvių Kareivių. Su būriu amerikiečių lietuvių savanoriais 1920.VII.27 atvyko į Kauną ir stojo į Lietuvos kariuomenę savanoriu. Pradžioje dirbo generalinio štabo žvalgybos skyriuje, o kiek vėliau įstojo į karo mokyklą ir ją baigė. Vėliau lankė aviacijos kursus ir 1923 m. gavo karo lakūno diplomą. 1923 m. dalyvavo savanoriu Klaipėdos krašto išlaisvinime ir buvo III sukilėlių grupės vado padėjėjas. 1927 m. buvo pakeltas į aviacijos kapitono laipsnį. Būdamas karinėje tarnyboje Darius labai aktyviai dalyvavo sporto veikloje ir parašė kelius iš sporto srities vadovėlius. 1927.IV.4 buvo paleistas iš kariuomenės vieneriems metams atostogų ir išvyko į JAV. Pasibaigus atostogoms, kapitonas Darius jo paties prašymu buvo paleistas į aviacijos karininkų atsargą.

—o—

Stasys Girėnas (Girskis) savo kilimu taip pat žemaitis. Jis gimė 1893 m. spalių mėn. 4 d. Vytogalos kaime, Kaltinėnų valsč., Raseinių apskr. gana gausioje šeimoje ir buvo šešioliktas iš eilės ir jauniausias vaikas. Jo tėvai buvo Juozas Girskis ir Marcelė Martinkiūtė-Girskienė. Paaugęs Stasys mokėsi privačiai, nes rusų viešpatavimo laikais toje apylinkėje mokyklos nebuvo. Vos tik sulaukęs vienuolikos metų, Stasiuką ištiko nelaimė: 1904 m. mirė tėvas, o po ketverių metų ir motina. Likęs našlaitis 1910 m. su vyresniu broliu Petru atvyko į JAV, kur jau anksčiau buvo atvykęs brolis Jonas.

Iš pat jaunystės Girėnas domėjosi technika ir ypač mėgo greitas susisiekimo priemones. Todėl matome jį važinėjant dviračiu (tuo metu dviratis dar buvo retenybė), vėliau motociklu, motoriniu laiveliu, automobiliu ir t.t. Jam didžiausias malonumas tas susisiekimo priemones ar jų motorus išardyti ir vėl sudėstyti.

Įstojus JAV į pirmąjį pasaulinį karą, Stasys Girėnas stojo JAV kariuomenę savanoriu. Jis buvo paskirtas į 136 mokamąją oro eskadrilę, kur baigė karo techniko kursus. Demobilizuotas iš kariuomenės jis grįžo į Čikagą. Čia baigė lakūnų mokyklą ir gavo profesinio lakūno pažymėjimą. Tuomet įsigijo nuosavą lėktuvą, vežiojo keleivius ir mokė kitus skraidyti. Girėnas turėjo ir lėktuvo avarijų ir buvo sužeistas, tačiau tas jo nuo tolimesnio skraidymo neatbaidė ir buvo lakūnu iki savo tragiškos mirties.

Girėnas kap. Darių pirmą kartą susitiko 1927 m. Vėliau juodu artimai susidraugavo, o 1932 m. susitarė abu skristi per Atlantą į Lietuvą.

Kada gi kilo mintis Dariui skristi per Atlantą į Lietuvą? Reikia manyti, kad jis prašėsi vieneriems metams atostogų vykti į JAV, tai ne savo poilsiui ar asmeniškiems malonumams, bet manė tas atostogas sunaudoti naudingam ir nepaprastam darbui. O kad jis tokių minčių turėjo, galima spręsti ir iš to, kad artimų draugų klausiamas, kada grįš, jis atsakė: "Aš į Lietuvą iš Amerikos perskrisiu."

Didžiam žygiui reikalingas ir rimtas pasiruošimas. Todėl Darius, atvykęs į Čikagą, tuojau įsigijo nuosavą lėktuvą ir juo pradėjo raižyti Čikagos ir apylinkių padanges. Apie šio lietuvio lakūno drąsius skraidymus dažnai pasirodydavo žinučių ir lietuviškoje spaudoje.

1932 m. pavasarį kap. Darius susitarė skristi per Atlantą su senu savo pažįstamu lakūnu Stasiu Girėnu, kuris iki to laiko vadinosi Girskis, bet susitaręs vykti į tą nepaprastą žygį pakeitė pavardę į Girėną. Abu lakūnai, sudėję pinigus lygiomis dalimis, pirko šešiavietį BALANKOS lėktuvą, už kurį sumokėjo 3200 dol. Šiuo lėktuvu Darius jau buvo skraidęs anksčiau ir tikėjo, kad jis tam žygiui yra tinkamas, tik reikėjo atlikti kai kuriuos perstatymus ir patobulinimus, kurie būtų atsiėję nemažiau 3000 dol. Nuo to laiko lietuviški laikraščiai jau oficialiai pradėjo skelbti apie ruošiamą skridimą į Lietuvą ir dėti lakūnų ir lėktuvo nuotraukas. Didžiausias buvo klausimas, kur gauti lėšų lėktuvą perstatyti ir skridimui finansuoti. Pagaliau buvo prieita išvados, kad geriausia tam reikalui organizuoti įvairių srovių veikėjų komitetą, kurie patys priiminėtų aukas, jas globotų ir patys išmokėtų pinigus už lėktuvo perstatymą, reikalingų prietaisų įsigijimą ir t.t. Toks komitetas ir buvo sudarytas, kurio priešakyje stovėjo tuometinis konsulas A. Kalvaitis. Tai buvo centrinis komitetas. Rėmėjų komitetai buvo suorganizuoti ir kitose vietovėse. Per spaudą lietuvių visuomenė buvo kviečiama siūlyti lėktuvui pavadinti vardus. Jų buvo pasiūlyta gana daug ir įvairių. Skridimui remti centrinis komitetas savo posėdyje 1933 m. balandžio mėn. 5 d. parinko lėktuvui vardą

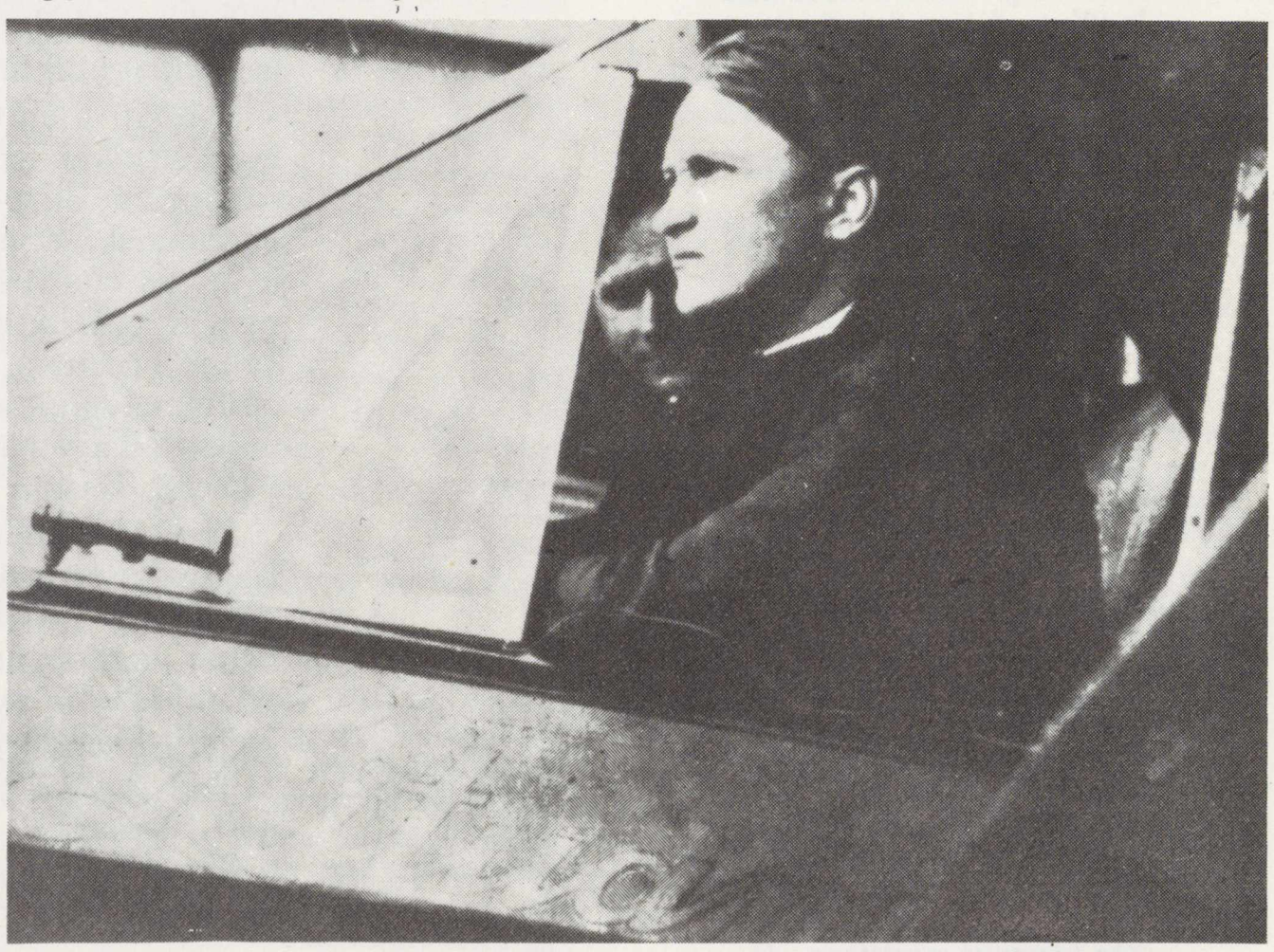

Darius ir Girėnas, paleidę Lituanikos variklį skridimui per Atlantą (paskutinė jų nuotrauka 1933 m. liepos 15 d.).

The last photograph taken of Darius and Girenas as they get ready to take off for Lithuania, July 15, 1933.

Viršuje: Lituanicos sutriuškinta pušis Soldino miške. Apačioje: Lėktuvo griuvėsiai, atitrukęs motoras su sulankstytu plieno propeleriu, išmėtyti laiškai ir kiti daiktai; griuvėsiuose Dariaus kūnas.

At top: Pine tree sheared by Lituanica. Bottom: Wreckage of plane with scattered mail. In background lies body of S. Darius amidst wreckage.

LITUANICA ir tuo vardu lėktuvas buvo "pakrikštytas."

1933 m. visas pavasaris buvo užimtas galutinam LITUANICOS paruošimui reikiamų leidimų išrūpinimui, skridimo studijoms ir smulkiems apskaičiavimams ir kt. Galutinai paruoštas skridimui lėktuvas kartu su lakūnais svėrė 8300 svarų ir gazolino kiekiu, esant palankioms oro sąlygoms, galėjo skristi iki 6000 mylių arba 52 val. Taip pat lėktuvas turėjo visus tokiam skridimui reikalingus įrengimus. Tik abu lakūnai nesirūpino savo saugumu ir nesistengė įrengti radijo siųstuvo ir net neėmė parašiutų.

Pagaliau lėktuvas buvo galutinai paruoštas ir tik reikėjo palankių oro sąlygų žygiui pradėti. Iš meteorologijos stoties buvo gauti pranešimai, kad oras gerėja. Darius davė įsakymą lėktuvą paruošti išskridimui. 1933 m. liepos mėn. 15 d. abu lakūnai atvyksta į aerodromą. Viskas dar kartą tikrinama, lėktuvas išstumiamas iš angaro ir 6:24 val. LITUANICA atsiplėšia nuo žemės. Du sparnuoti lietuviai ją nukreipia į rytus per rūstųjį Atlantą į Jaunąją Lietuvą . . .

Bematant žinia per radijo ir spaudą pasiekė visuosė pasaulio kraštuose gyvenančius lietuvius. Lietuvoje kas tik turėjo radijo aparatus liepos 15-16-17 dienomis nuo jų nesitraukė. Lietuvos radijo ir spauda davė žinias apie lakūnus, jų lėktuvą ir kt., tik mažiausia žinių apie skridimo eigą, nes lėktuvas neturėjo radijo siųstuvo. Vienintelė džiuginanti žinelė tai buvo, kad lėktuvas buvo pastebėtas perskrendant Airiją. Lietuvos Aero Klubas apskaičiavo, kad laukiamieji Atlanto nugalėtojai turėjo pasiekti Kauną liepos mėn. 17 d. apie 2-3 val. ryto. Kauniškiai visomis susisiekimo priemonėmis ir pėsti skubėjo aerodromą. Susirinko minia virš 25,000 žmonių. Jų skaičiuje laukė Dariaus žmona su dukrele, sesuo Lora su vyru, P. Girėnas ir kiti lakūnų giminės. Tik apie 7 val. ryto minia pradėjo skirstytis su įvairiais spėliojimais ir komentarais. Daugiausia buvo manančių, kad lakūnai galėjo pritrūkti gazolino ir kur nors nusileido svetimame aerodrome.

Liepos mėn. 17 d. apie 5 val. ryto moteris, uogaudama Soldino miške, pastebėjo šiurpų vaizdą ir nusigandusi pašaukė policiją. Į įvykio vietą atvyko ir apskrities viršininkas. Čia tuojau buvo nustatyta lėktuvo tapatybė ir pranešta skaudi žinia radijo stotims. Greitai ELTOS atstovas iš Berlyno pranešė Kaunui tą šiurpią žinią, kuri tartum perkūnas trenkė į džiūgaujančios tautos širdį. Pirmas iš lietuvių išvydo baisųjį LITUANICOS "aerodromą" ELTOS atstovas Berlyne, Dr. Kaupas. Vaizdas buvo tikrai šiurpus: pušys nukapotos, lėktuvas apvirtęs, jo vairininkai sutriuškinti. Dariaus kišeninė lemputė dar žibėjo, laikrodis ant rankos taksėjo, bet dvi didžios lietuvių širdys buvo sustojusios amžinai . . .

Liepos mėn. 19 d. Lietuvos Aero Klubas paskelbė 30 dienų gedulą. Visi laikraščiai įsidėjo lakūnų atvaizdus juoduose rėmuose. Kaune visi namai iškėlė tautines vėliavas, perjuostas juodu kaspinu, o valdžios įstaigų ir užsienio atstovybių vėliavos buvo nuleistos pusiau stiebo. Aerodrome laukė parvežant karstų vyriausybė, kitų valstybių atstovai, kariai, šauliai, skautai, įvairios organizacijos ir žmonių per 50,000 minia. 16 val. pasirodė lėktuvas-katafalius, devynių sparnuotų palydovų lydimas, du kartu apskrido miestą ir pradėjo leistis. Tuomet sugaudė visų bažnyčių varpai ir fabrikų sirenos. Visų laukiančiųjų suvirpo širdys ir iš akių riedėjo ašaros. Iš lėktuvų lakūnai iškėlė karstus. Orkestras sugrojo Lietuvos ir JAV himnus, o garsas radio bangomis sklido po visą Lietuvą . . . Perkirpus kaspiną naujai pavadintos Dariaus ir Girėno vardu gatvės, pirmieji ja slinko lakūnų karstai, kryžius, dvasininkų būrys, daugybė vainikų ir gėlių puokščių, buvo nešami naujai suteikti ordinai, giedojo choras. Paskui garbės sargybos kuopą ejo giminės, vyriausybės nariai, karo vadovybė, ilga eilė organizacijų ir minios žmonių. Orkestras grojo gedulingus maršus. Ore skraidė lėktuvų trejukės. Graudžiai gaudė visų bažnyčių varpai. Bazilikoje karstai paskendo vainikuose, garbės sargybos saugojami. Po gedulingų pamaldų tūkstančiai žmonių per naktį aplankė karstus ir nulenkė savo galvas didvyriams.

Liepos 20 d. įvyko laidotuvės. Jos buvo tokios didingos, kad ne tik Lietuva, bet ir pasaulis tokių laidotuvių gal būt nėra matęs. Taip buvo pagerbti mūsų didvyriai-lakūnai Stepas Darius ir Stasys Girėnas.

Dariaus ir Girėno didingas žygis ir tragiška mirtis sukrėtė visą lietuvių tautą—jų liudėjo visi, bet kartu ir didžiavosi, kad Lietuva turėjo tokių sūnų. Jie savo pavyzdžiu paliko nepamirštamą testamentą kiekvienam lietuviui, nežiūrint kur jis begyventų ir kokį darbą bedirbtų, kaip reikia savo tėvynę mylėti ir jai aukotis.

—*K. M-nis*

Iš Dariaus Girėno minėjimo 1959 m. liepos 18 d. Lituanikos aikštėje prie lakūnams pastatyto paminklo Brooklyne.

Iš kairės į dešinę: P. Montvila, M. Akelienė, adv. S. Bredes, J. Klimavičius, B. Spudienė, P. Klinga, J. Kumpikas, T. P. Baniūnas, OFM. Kitam šone: V. Pukšnaitis, S. Gudas, P. Karvelis, A. Kulbokienė, P. Petrash, J. Janulaitis; viršuje: Jonas Šaltis, Kalvelis, Jonas Valaitis ir k.

Commemorating the flight of Darius and Girenas in Brooklyn, N.Y., 1959. Next to a monument erected in their honor are, from left to right: P. Montvila, M. Akelis, S. Bredes, I. Klimavicius, B. Spudys, P. Klinga, J. Kumpikas, T. P. Banuinas, O.F.M. On the other side: V. Puksnaitis, S. Gudas, P. Karvelis, Mrs. A. Kulbokas, P. Petrash, J. Janulaitis. Top: J. Saltis, Kalvelis, J. Valaitis.

II Pasaulio Lietuvių Dienų rengimo komiteto nariai. Iš kairės: J. Borevičius, SJ, religinių reikalų komiteto atstovas, J. Šliažienė - bilietų platinimo komiteto pirmininkė, R. Rudaitienė - spaudos-informacijos k. pirm., J. Baris—transportacijos k. pirm., V. Momkus - Dainų šventės kom. pirm., M. Lenkauskienė - svečių komiteto pirm., S. Jokubauskas - laimėjimų komisijos pirmininkas.

Nuotrauka Z. Degučio

The Organizing Committee of the Second International Days Festival. From left: J. Borevicius, S.J., religious affairs; J. Sliazas, ticket sales and distribution; J. Rudaitis, press and information; J. Baris, transportation; V. Momkus, song festival; M. Lenkauskas, guests and receptions; S. Jokubauskas, prizes.

PASAULIO LIETUVIŲ DIENOS CHICAGOJE

Antrosios Pasaulio Lietuvių Dienos vyko 1983 m. birželio ir liepos mėnesiais Chicagoje, kur sutraukė tūkstančius lietuvių iš kitų valstybių. Čia dalyvavo sportininkai, Bendruomenės atstovai, choristai ir turistai iš Australijos, Kanados, Pietų Amerikos ir Europos.

Daugiausia žmonių sutraukė Dainų šventė, opera "I Lituani," PLB seimas, sporto rungtynės, P.L. Sąjungos, Akademikų, Mažlietuvių ir kiti suvažiavimai. Buvo suorganizuotos meno parodos, jaunimo stovyklos ir t.t.

Čia talpiname įvairių komitetų vadovybių nuotraukas.

Kultūrinių parengimų komitetas. Sėdi iš kairės: B. Bagdonienė, V. Lapienė, pirmininkė M. Remienė, B. Jasaitienė; stovi K. Dočkus, S. Endrijonienė, D. Butkienė, K. Laukaitis. Foto J. Tamulaitis

The Cultural Affairs committee. Seated, from left: B. Bagdonas, V. Lapas, M. Remys [pres.], B. Jasaitis. Standing: K. Dockus, S. Endrijonas, D. Butkus, K. Laukaitis.

Dalis II Pasaulio Lietuvių Sporto Žaidynių komiteto. Iš kairės sėdi: R. Dirvonis, pirm. pavaduotojas, D. Stankaitienė, narė, A. Bielskus, gen. sekr. ir lengv. atletikos vadovas, B. Keturakis, narys; stovi — J. Kaunas, futbolo vadovas, V. Čyvas, narys, A. Bartkus, lauko teniso vadovas, A. Lauraitis, ižd., K. Ambutas, narys, R. Korzonas, krepšinio vad., A. Kušeliauskas, narys, Z. Žiupsnys, narys.

Nuotrauka Z. Degučio

Some members of the sports committee of the Second International Lithuanian Days Festival. Seated, from left: Presidential assistant R. Dirvonis; member D. Stankaitis; track and field general secretary A. Bielskus; member, B. Keturakis. Standing, from left to right: Soccer, J. Kaunas; member, V. Cyvas; tennis A. Bartkus; treasurer A. Lauraitis; member, K. Ambutas; basketball, R. Korzonas; members A. Kuseliauskas and Z. Ziupsnys.

II PLD Lėšų telkimo ko-pirmininkai: B. Bagdonienė ir dr. A. Razma (vidury) su JAV LB Krašto valdybos pirm. dr. A. Butkum (kairėj) ir Kanados LB Krašto valdybos pirm. J. Kuraite-Lašiene.
Nuotrauka J. Tamulaičio

Responsible for fund raising for the Second International Lithuanian Days festival, B. Bagdonas and Dr. A. Razma [center] meet with Lithuanian Community of America president Dr. A. Butkus [left] and Lithuanian Community of Canada president J. Kuraite-Lasas.

VI-sios JAV ir Kanados Lietuvių Dainų šventės komitetas ir komisijos.

I eil. iš kairės: E. Sakadolskienė, V. Verikaitis, J. Bobinienė, V. Momkus, pirmininkas, S. Džiugienė, dr. A. Razma, II-jų Pasaulio Liet. Dienų vyr. kom. pirm., G. Rimkienė, D. Bindokienė; II eil. iš kairės: V. Vijeikis,J. Krutulienė, K. Skaisgirys, D. Dundzilienė, J. Žukauskas, N. Pupienė, A. Modestas, V. Jasinevičius (Nuotraukoje nėra Fausto Strolios).
Foto V. Jasinevičius

The organizing committee of the Sixth USA-Canada Song Festival. First row, from left: E. Sakadolskis, V. Verikaitis, J. Bobinas, V. Momkus [president], S. Dziugas, Dr. A. Razma [president of the organizing committee of the Second International Lithuanian Days festival], G. Rimkus, D. Bindokas. Second row, from left: V. Vijeikis, J. Krutulis, K. Skaisgirys, D. Dundzila, J. Zukauskas, N. Pupis, A. Modestas, V. Jasinevicius. [Missing, Faustas Strolia.]

PLB seimo komitetas. Iš kairės sėdi: J. Šlajus, dr. P. Kisielius, pirm., B. Jasaitienė,, S. Džiugas; stovi: K. Dočkus ir R. Kasparas. (Nuotraukoje nėra kun. J. Borevičiaus, SJ ir B. Nainienės).
Foto P. Malėta

The Steering Committee of the Lithuanian World Community. Seated, from left: J. Slajus, president Dr. P. Kisielius, B. Jasaitis, S. Dziugas. Standing: K. Dockus and R. Kasparas. [Missing, Rev. J. Borevicius, S.J., and B. Nainys.

VEIDAS VEIDAN SU LIETUVOS PARTIZANU

Viliaus Bražėno kalbos, 1983.V.29 Los Angeles Partizanų Minėjime, mintys

Per pastarąsias tris savaites kalbų cikle Kalifornijoje teko trumpiau ar ilgiau kalbėti arti 40-ties kartų, tema "Liaukimės Statę Komunistines Raketas." Kalbant publikai apskritai, radijo klausytojams, biznierių-profesionalų grupėms, moksleiviams, religinėms grupėms, nesusidūriau su taip sunkiu uždaviniu, kaip dabar, konkrečiai atsistojęs prieš Lietuvos partizanų temą. Šis epinis, istorijoje lygaus neturintis, Lietuvių tautos partizaninis karas savo tragišku didvyriškumu, savo heroišku ryžtu galutinės nevilties akivaizdoje yra neišsemiamas šaltinis herojinei poezijai, kantatų kūrėjams, rašytojams ir istorikams. Tačiau nemanau, kad gali atsirasti kalbėtojas, kurs šį epinį narsos ir ryžto laikotarpį nusakytų kalbos žodžiais. Tad tokių minėjimų proga kiekvienas mūsų tegalime tą laikotarpį pergyventi ir Lietuvos partizanus pagerbti savoje širdyje.

Šiandieną mums tiktų atsistoti veidasveidan, akis-akin su siela vieno iš partizanų, kuriuos mes minime. Tai galime padaryti pamaldžiai nulenkę galvas, su didžiausiu nuolankumu prieš tragišką heroizmą. Tebūnie tai mums visiems neretai reikalingos tautinio kuklumo rekolekcijos, nusižeminimo pamoka. Kuris iš mūsų, čia, pasitraukusių iš gimtųjų laukų, galėtume net bandyti lyginti savąją veiklą, kovą, darbus, aukas, ir pasiaukojimą Lietuvos Laisvei, jei atsistotume prieš NEŽINOMO PARTIZANO KAPĄ po Lietuvos gojelio pušimi? . . .

Tačiau gera, kad mes juos viešai pagerbiame ir paminime. Tai gali būti paskatinimas peržiūrėti gyvenimą išeivijoje, paskatinimas paversti neveiklą į veiklą, veiklą į kovą, į laisvės ugnimi degančią ir mūsų gyvenimą dominuojančią kovą. Ypač sunku nejausti pareigos jausmo slėgimo tiems iš mūsų, kurie, atsisukę atgal, mato tada dar gyvus sau artimų didvyrių veidus, veidus brolių, seserų, mokslo, tarnybos, korporacijos kolegų, draugų iš karinės tarnybos ir šaulių sąjungos gretų. Tikiu, kad daugelį mūsų, kaip ir mane patį, Viešpats apdovanojęs draugais, kuriais ir galima didžiuotis. Tokių matau ir čia, Tačiau, kai tokie draugai yra tapę gigantiškos kovos tarp gero ir blogo herojais, jų prisiminimas ir pagerbimas uždeda sunkią naštą ant išeivio sielos.

Lietuvos partizaninis karas, nors iki Vietnamo karo pabaigos tai buvo kruviniausias partizaninis karas žmonijos, istorijoje, praėjo nepaminėtas, ko gero, nei viena eilute suprostitutinoje vakarų spaudoje. Tad būtų veidmainystė, būtų tiesiog šventvagystė, jei, susirinkdami į panašius minėjimus, išeitume iš jų neapsisprendę pagerbti Lietuvos partizanus ne tik žodžiais, bet ir darbais, per kuriuos Laisvasis Pasaulis sužinotų apie juos ir apie jų krauju pašventintą tikslą—Laisvą ir Nepriklausomą Lietuvą. Tik taip mes galime tikrai pagerbti partizanus. Tačiau ir šiaip jau, kova už Lietuvos laisvę yra kiekvieno išeivio pareiga. Ir mūsų jaunimas negali atsisakyti tos pareigos. Tik Apvaizdos bei tėvų ar senelių dėka jie neatsidūrė Gulaguose, masiniuose kapuose, gimė išeivijoje laisvais žmonėmis. Tik per Dievo malonę kiti, vietoje jų, buvo kankinami kalėjimuose, šiandien inčas po inčo miršta Gulaguose, drebančia širdimi skleidžia pogrindžio spaudą, patenka į KGB beprotnamius, kai viešai paneigia Raudonojo Maskoliaus teisę trypti Lietuvos žemę ir lietuvių tautos sielą.

Mes čia, vyresnioji ir jaunesnioji išeivija, būdami toli nuo Lietuvos girių, galime tęsti partizaninį karą kovodami prieš tuos vakaruose, kurie kala vergijos pančius Lietuvai, kurie gamina ir aprūpina raudonąją kolonialinę imperiją grandinėmis pavergtoms tautoms sukaustyti. Įsidėmėtina, kad gėdos siena Berlyne buvo pastatyta daugiausiai naudojant D. Britanijos parūpinta spygliuota viela . . . Rusas antikomunistas Vladimir Bukovski, atsidūręs vakaruose, pareiškė, jog paskutinės apyrankės, kurias KGB jam uždėjo, turėjo įrašą "Made in USA." Pogrindžio PERSPEKTYVOS (1979 m.) paskelbė lietuvių politinių kalinių skundą: "Nepamirškime, kad mūsų rankos buvo surakintos britų apyrankėmis, kad vergų stovyklos aptvertos amerikoniškomis spygliuotomis vielomis . . ."

Tad mūsų aiški ir neginčyjama pareiga, čia, laisvėje, sustabdyti ir nutraukti vergvaldžių aprūpinimą priespaudos priemonėmis, kurios išlaiko Raudonuosius Carus Kremliaus soste ir pratęsia Lietuvos okupaciją. To, deja, nepadarysime baukstydamiesi ir stumdydamiesi savitarpyje, lyg maži vaikai smėlio dėžėje. Tam privalome išlipti iš "veiklos" smėlio dėžės ir išeiti į sąmoningos politinės veiklos areną. Pirmiausia sužinotina, kas yra tie, kurie kala politinius, materialinius ir karinius pančius pavergtiesiems ir jais aprūpina pavergėją. To, deja, ir tai įsidėmėtina, nepatirsime spoksodami į kvailiavizijos "žinias," ar skaitydami L.A. TIMES, N.Y. TIMES, TIME, NEWSWEEK ar panašią "establišmento" kontroliuojamą spaudą. Tenai mūsų tautiečiai nesisemia sau žinių iš PRAVDOS, TIESOS ar GIMTOJO KRAŠTO. Jie turi pogrindžio spaudą. Pasirodo, kad jų pogrindžio spauda drįsta pasakyti tai, ką pasakyti bijosi ar vengia laisva besivadinanti mūsų spauda čia, laisvėje.

AUŠRA Nr. 14, pavyzdžiui, atsispausdino straipsnį "Prekyba Tautomis," kuriame štai ką sako:

"Amerikos vadovai su komunistais . . . prekiauja tautų laisve ir krauju . . .!

Kaip matome, pogrindžio AUŠRA nekaltina AMERIKOS, bet kaltina jos VADOVUS. Pogrindis matomai žino, kad JAV politika priklauso nuo vadovų. Tačiau mūsuose perdažnai bandoma nutylėti faktą, kad vadovai priklauso nuo piliečių, reiškia ir JAV lietuvių susipratimo ir politinės veiklos. Perdažnai mes nusiplauname rankas suverčiant kaltę ir atsakomybę ant "Amerikos." Gerbiamos ir gerbiamieji: Mes esame "Amerika," bent jau jos atsakinga dalis!

AUŠRA net šaiposi iš mūsų išeivijos politikų, kurie džiaugiasi JAV politikų meiliais žodžiais, rezoliucijomis, kalbomis kongrese, kur, anot AUŠROS, ". . . tikinama kad Amerika neatiduoda Lietuvos rusams." AUŠRA, matydama tai, ko dažnas mūsų čia nemato, nurodo:

"Tai lietuvių, pačių amerikiečių ir visos žmonijos apgaudinėjimas, kaukė, pridengianti gėdingą prekybą žmonėmis."

Kodėl šis pogrindžio AUŠROS straipsnis nebuvo svarstomas mūsų politiniuose seminaruose, konferencijose? Jų gi gausų

MIRĖ STUDENTAS TOMAS PRAKAPAS

Toronte, Canada, Lietuvių Dienų žurnalo atstovo Stasio Prakapo sūnus, Tomas, mirė kovo 24 d. Jis buvo gabus studentas. Būdamas tik virš 20 metų amžiaus jau Toronto universitete buvo antrojo kurso ekonominių mokslų studentas.

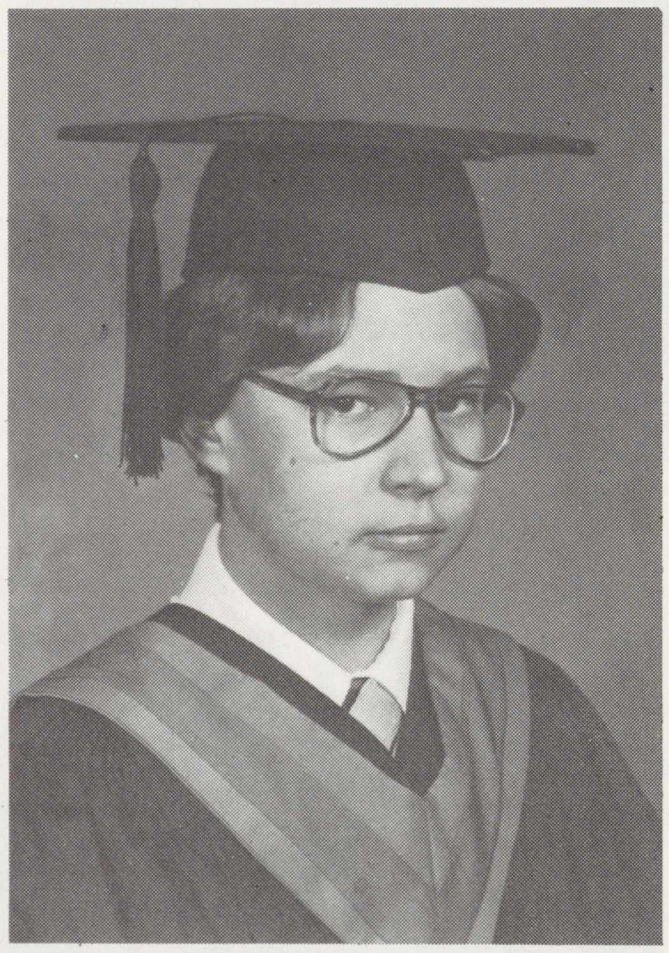

Jis priklausė ateitininkams ir lietuvių golfo klubai. Buvo baigęs Toronto Maironio mokyklą ir aukštesniuosius lituanistikos kursus.

Palaidotas 1983 m. kovo 26 d. šv. Jono lietuvių kapinėse Mississaugoje, Ont. Reiškiame giliausią užuojautą tėvams, broliui ir sesutei.

- - -

Tomas Prakapas, a 20-year-old student at Toronto University, died at the age of 20 years. He was a victim of leukemia.

mūsų didžiosiose kolonijose . . . Ar kartais ne todėl, kad šis AUŠROS straipsnis palietė pagrindinį politinį klausimą išeivijoje? Tai klausimas, kuris jau seniai reikalauja mūsų politinės veiklos krypties pakeitimo!

Kas tie "Amerikos vadovai" prekiauja su komunistais tautomis? Kas jie, kurie JAV grūdais šeria okupacinę Raudonąją Armiją Lietuvoje ir, dabar dar, Afganistane? Kas pasirūpina statyti tankų fabrikus Totorių Respublikoje ,aprūpina pačia moderniausia technologija Sovietų raketas, kad padarius jas taiklesnėmis, grėsmingesnėmis, ydant įgasdinus amerikiečius pasidaviman? Jie yra žinomi, nežiūrint to, kad jų kontroliuojama didžioji žinyba tyli apie jų egzistenciją ir užmačias, ir net mūsų pačių spauda perdaug jau bijosi paminėti jų organizacijų ir tų grupių narių vardus. Tų internacionalistinių grupių įtakingi "vadovai" bei klapčiukai veda Lietuvai ir pačiai Amerikai pražūtingą politiką. Neseniai miręs atty. gen. Thomas Lane jau 1974 metais viename savo konservatyvių straipsnyje mums nurodė, kad:

"Vienintelė Pavergtųjų Tautų viltis yra JAV užsienio politikos pakeitime."

Kada kas girdėjo šį klausimą ("vienintelė viltis"!) svarstant politinėse svarstybose ar tuo klausimu plačiau skaitė mūsų spaudoje? . . . Tačiau nepartiniam stebėtojui turėtų būti aišku, jog JAV politiką pakeisti galima tik dienos šviesoje išvilkus pasaulio laisvės duobkasius ir atplėšus juos bei jų tarnus nuo JAV politikos vairo. Tam tėra vienas kelias: padėti tiems amerikiečiams patriotams, kurie plėšia kaukę nuo privačių galingų klubų, kaip Council on Foreign Relations (CFR), Trilateral Commission, kairiosios, nuo mokesčių laisvos, Fundacijos.

Žymus valstybės vyras sen. Barry Goldwater savo pastarojoje knygoje WITH NO APOLOGIES turi kelis skyrius apie "Nerinktuosius Valdovus"—CFR, Trilateral Commission. Jis įspėja:

"Laisvei dvasinei, politinei, ekonominei — paneigta betkokia reikšmė Trilateral ruošiamame ateinančiame šimtmetyje . . ."

Liberalas politinių mokslų profesorius Floridos Valstijos Un-te Thomas R. Dye, moksliniame atsakyme į klausimą—kas valdo Ameriką, knygoje "WHO'S RUNNING AMERICA? randa, kad

". . . elitai nusprendžia politiką, o ne masės," ir paaiškina, jog "Viešoji opinija yra lengvai manipuliuojama masinės žinybos, kurią dominuoja elitas."

Apie žinybą tą pat sako ir sen. Goldwateris. Prof. Dye net prasitaria, kad David Rockefelleriui, kuris yra CFR ir Trilateral galva, tapti JAV Prezidentu "būtų pažeminimas . . ." Be šių yra ir daugiau, kurie pradeda kalbėti apie internacionalistų sąmokslą, su komunizmo pagalba, sukurti "Naują Pasaulio Santvarką," "Vieno Pasaulio Valdžią." Jau nebėra tik John Birch Society metų eilę įspėjanti apie šį pavojų žmonijai. Įdomu, kad CHICAGO TRIBUNE jau 1950 m. (gruodžio 9 d.) vedamuoju iškėlė viešumon CFR galią ir nusikaltimus:

"Jie (nariai) naudojo savo prestyžą ir turtus, savo socialinę padėtį ir išmokslinimą privesti jų kraštui prie bankroto ir karinio susmukimo. Jie turėtų pažiūrėti į savo rankas. Ant jų yra kraujas sukrešėjęs paskutiniojo karo kraujas, ir šviežias kraujas dabartinio (Korėjos) karo."

CFR manipuliatoriai turi galios, kadangi jie veikia šešėliuose, daugumai piliečių nežinant, lyg gyvatės ir kirminai po užsigulėjusiu akmeniu. Padėkime amerikiečiams, kurie bando atkelti tą "akmenį," kad išstačius tuos šliužus saulės šviesoje.

Pinigo ir komunizmo glaudumas stebina tik tuos, kurie nežino komunizmo kilmės ir gimdytojų. Prof. Anthony C. Suttan tai tiksliai dokumentuoja knygoje WALL STREET and the BOLSHEVIK REVOLUTION. Caro laikais anarchistas Michail Bakunin suprato kad "komunizmas stovi viena koja revoliucijoje, gi kita koja . . . banke . . . " Istorikas Oswald Spengler veikale DECLINE OF THE WEST rašo:

"Nėra nė vieno proletarinio, net ir komunistinio, sąjūdžio, kuris nėra veikęs pinigo interesams, pinigo nustatyta kryptimi ir laikinai pinigui toleruojant—ir idealistams tarp vadovų neturint net menkiausio įtarimo apie tai."

Komunizmas iš pat pradžių buvo didžiojo pinigo įnagis galiai užgrobti, buvo ir yra pinigo kekšė, tarnas ir įrankis darbo žmogui išnaudoti. Todėl CFR makleriai ginkluoja raudonuosius vergvaldžius, tik stengdamiesi išlaikyti "BALANSĄ," kad nepraradus kontrolės. Mano šio mėnesio ciklo Kalifornijoje pagrindinė tema "STOP BUILDING COMMUNIST MISSILES!" Šiuo metu JAV patriotai vykdo šia tema peticijų žygį, prašant prezidentą ir kongresą liautis stačius raudonąsias raketas per visokeriopą paramą bei "prekybą" raudoniesiems.

Eilė konservatyvių organizacijų (Human Events grupė, Y.A.F., John Birch Society, Eagle Forum ir kt.) remia Prezidento Reagan planą panaudoti JAV pranašumą technologijoje, kad panaikinus branduolinių raketų terorą žmonijai. Pats ryškiausias, ir greičiausiai, vos per keletą metų, įvykdomas projektas yra atty. gen. Daniel Graham vadovaujamos strategų ir mokslininkų grupės HIGH FRONTIER planas.

STOP BUILDING COMMUNIST MISSILES ir HIGH FRONTIER populiarinimas, mano manymu, būtų šiuo metu patys tinkamiausi būdai tęsti Lietuvos partizanų Didį Žygį, suduodant tiesioginį smūgį Lietuvos okupantui. Tokioms mūsų organizacijoms, kaip šaulių ir ramovėnų, tiktų imtis iniciatyvos ir vadovavimo šioje veikloje.

Neišleiskime iš akių fakto, jog mes, kurie mokame mokesčius į JAV iždą, tikrumoje esame priversti ant savo pečių nešti DU KARINIUS BIUDŽETUS—savąjį ir komunistinį . . . Tad išgirdę siūlymus "sumažinti karinį biudžetą" turėtume klausti—"kurį?"

Noriu įspėti, jog tie, kurie bijosi kritikos, "kontraversijos," neturėtų įsivelti į tikrą kovą prieš Lietuvos okupantą, į kovą jam susilpninti ir sugniuždyti. Kairieji į tokius šaudo nuodingais žodžiais. Atrodo labiausiai dėl nuodingų žodžių iš kairės baimės mes organizuotai vis dar tebesėdime valdovų politinėje karuselėje. Vis dar sukamės ratu, retkarčiais Baltųjų Rūmų, State Departmento ir Kongreso pavaišinami pažadų, rezoliucijų ir "nepripažinimo" limonadu. Gi jau seniai būtų laikas iš politinės karuselės persėsti į anti-komunistinį ledlaužį, kruvinam Sibiro priespaudos ledui trupinti, laužyti Lietuvos krūtinę kaustančius okupacijos ledus.

Mūsų tyla prieš valdovus ir jų šypsenas nedaug padėjo. Tai pagaliau parodė KGB-OSI šlykštus kolaboravimas visai Lietuvos laisvės kovai naciniu degutu suterlioti. Vietoje puolę ir stengęsi išmesti iš valdžios komunizmo rėmėjus mes juos dažnai "lietuvių draugais" vadinome, su šypsenomis ir pigiais žodžiais didžiavomės. Mes nereikalavome NIURNBERGO TEISMO II-jo Karo suokalbininkams, Hitlerio sąjungininkams, taut-

(Nukelta į 12 psl.)

KROKUVOS IŠKILMĖS LIETUVIO PAGERBIMUI

Jau pernai Krokuvos arkivyskupija didelėmis iškilmėmis yra pradėjusi 500 metų jubiliejų palaimintojo Mykolo Giedraičio, kuris įvyks tik 1985. Buvo atnaujinta Šventojo Morkaus bažnyčia, prie kurios didžiojo altoriaus jis yra palaidotas ir kuriai jis visą gyvenimą yra tarnavęs zakrastijonu. Ten buvo įrengtas jo pagerbimui specialus GIEDROYCIANUM su koplyčia ir muziejum.

Tikimasi, jog jis jubiliejiniais metais bus paskelbtas šventoju, nes tame esąs ir popiežius pritariantis, buvęs Krokuvos arkivyskupu ir jį gerai žinąs. Tuo reikalu ir malda yra sudaryta.

Mykolas Giedraitis persikėlė į Krokuvą dėl giminių spaudimo, kad išstotų iš jų įsteigtoje vienuolyno Bistricoje, netoli Vilniaus, esą,—ne kunigaikščiui ten vieta. Vienuolyno centre, Krokuvoje, buvo žinomas kaip labiausiai nusižeminęs asketas. Dar gyvas būdamas, yra daręs stebūklų, o ir jis pats išgyvenąs antgamtinių reiškinių, kurie rodo jo pasiektą artumą prie Dievo. (Apie jo gyvenimą bus plačiau rašoma netrukus išeinančioje knygoje—LIETUVIŲ TAUTOS SUKRIKŠČIONINIMAS.)

Šis jo jubiliejus beveik sutampa su šv. Kazimiero jubiliejumi. Kadangi jis savo kilme yra grynas lietuvis, turėtume ir mes į jo jubiliejų, jo kultą, ir jo kanonizacijos reikalus įsijungti, o ne palikti tik lenkams. Lenkai visur pažymi jo kilmę iš Lietuvos.

Taigi, Mykolas Giedraitis pirmoje eilėje yra mūsų. Mums garbė ir laimė tokį jį turėti. Garsusis Žemaičių vyskupas Merkelis Giedraitis ir kiti žymieji Giedraičiai juomi didžiavosi ir laikė savo gimine.

(Apie Merkelį Giedraitį ir jo laikus galima plačiau rasti knygoje "Merkelis Giedraitis".)

Pasikalbėjimas su Montrealio Lietuvių Jaunimo Ansamblio "Gintaras" vyriausia vadove Rasa Lukoševičiute

–Ar galėtumete apibūdinti Gintaro Ansamblį?

–Gintaro Ansamblis įsikūrė Montrealyje 1969 m. muz. Zigmo Lapino globoje. Pagrindinė mintis buvo suburti Montrealio jaunimą lietuvių liaudies muzikos, šokio, dainos ir dailiojo žodžio sūkuryje. Per eilę metų ansamblis augo ir klestėjo ir šiandien turi virš šimto narių, kurių amžius svyruoja tarp 9 ir 25 metų. Ansamblio nariai yra suskirstyti į grupes: Gintaro atžalynas "Gintarėlis," kurio orkestrui vadovauja Elvyra Celtorienė ir vaikų šokių grupei Kristina Kličiutė ir Ina Lukoševičienė. Ansamblio orkestrui vadovauja Rimas Piečaitis, tautiniams šokiams–Silvija Akstinaitė-Staškevičienė ir aš pati; dainoms–Ina Kličienė. Tokiu būdu Ansamblis repetuodamas kelis kartus savaitėje įstengia paruošti programas savo grupėse ir pasiruošti koncertinėms programams.

–Kuo skiriasi jūsų ansamblio programa nuo daugelio kitų vienetų ir kaip įstengsite išlaikyti savo autentiškumą?

–Lietuvių tautinių šokių grupės ir chorai yra pasidarę pagrindine mūsų kultūros apraiška. Laisvajame pasaulyje šimtais skaičiuojame įvairius meninius vienetus, kurie gan suvienytai atlieka koncertus ir dalyvauja įvairiose šokių ir chorų šventėse. Tačiau Montrealio Gintaras yra vienintelis vienetas, kuris turi autentišką lietuvių liaudies instrumentų orkestrą, kuris ne tiktai išpildo įdomius lietuvių liaudes muzikos kūrinius, bet taipgi ir akompanuoja tiek šokiams, tiek dainoms. Išnaudodami šias savo išgales esame pastatę labai skirtingas pynes, kurios suburia šokį, dainą, žodį ir muziką ir tokiu būdu paįvairina mūsų koncertus ir pasirodymus. Norėčiau paminėti mūsų sukurtus "Velnio Pasaka," Donelaičio "Metai." Nesenai išleidome plokštelę "Kur Gintarais."

–Turint tokį plačiai išsivysčiusį vienetą, kaip apkeliaujate skirtingas lietuvių kolonjas? Kur esate koncertavę? Ar ribojatės tiktai koncertais lietuviams?

....–Kaip ir kiekvienas vienetas, veikiantis išeivijoje, turim savo finansines problemas, kurios apsunkina mūsų užsimojimus. Esame taipgi toli nuo visų dižiųjų lietuvių centrų ir kiekviena mūsų išvyka surišta su dideliais nuostoliais. Tačiau nenorime dėl šių sunkumų riboti savo veiklos ir įvairiais būdais bandome sunkumus nugalėti. Didelę pagalbą mums duoda Gintaro Tėvų komitetas, kuris rūpinasi administraciniais reikalais. Patys ansambliečiai reguliariai prisideda padėdami padengti įvairias susidariusias išlaidas. Susilaukiame paramos iš įvairių lietuviškų organizacijų ir pavienių tautiečių. Taipgi esame gavę paramą iš Federalinės Kanados valdžios bei Quebeco Provincijos. Tokiu būdu esame sukaupę lėšų, kurios įgalino apvažinėti beveik visą Kanadą bei didžiuosius Amerikos miestus. Dalyvavome IV Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongrese Anglijoje. Gyvendami Montrealyje turime progos pasirodyti prancūzų ir anglų publikai.

–Rasa, Jūs pati įgijote didelę dalį savo vadovės patirties būdama ilgamete "gintariete." Prieš kelis metus perėmus ansamblį, kokia yra Jūsų sąvoka ansamblio paskirties ir veiklos, ir kaip tai perduodate savo ansambliečiams.

–Gintaro Ansamblis man davė progų vystyti savo asmeniškus talentus, kartu atveriant kelią į skirtingas lietuvių kultūros išraiškos formas. Visa tai išgyvenau lietuviškoje aplinkoje gilindama ryšius su plačiaja lietuvių visuomenės veikla. Vadovaudama Gintaro Ansambliui stengiuosi aprėpti ir įgyvendinti skirtingus dalykus: pirmiausia perduoti jaunesnei kartai tai, ką pati išgyvenau dalyvaudama Ansamblyje tuo pačiu užtikrindama ne tik ansamblio tęstinumą, bet ir mūsų lietuvių kultūros išlaikymą. Kartu jaučiu didelę svarbą, per jaunimui prieinamos veiklos formas: šokį, dainą, žodį–ugdyti jaunime lietuvišką sąmoningumą ir meilę savo tautos dvasiniams lobiams.

Šių tikslų įgyvendinimas nėra visada lengvas ir reikalauja didelio asmeniško užsiangažavimo. Be to, nuolat ieškau būdų, kaip iš Gintaro ansamblio dalyvių būtų galima padaryti sąmoningus jaunuolius lietuviškoje veikloje.

Ačiū, Rasa, Tau ir linkime "Gintaro" ansambliui geros sekmės ir toliau puoselėti lietuvių liaudies dainas, tautinius šokius ir žodį–darbo daug, nepailskite ilgai.

–I.L.

Rasa Lukoševičiutė, ansamblio "Gintaro" vadovė.

Rasa Lukosevicius, director of Montreal's Youth Folk Ensemble "Gintaras."

LIETUVIŲ DIENŲ

METINIS PIKNIKAS

ir laimėjimų traukimas šiemet įvyks rugsėjo 18 d. Šv. Kazimiero par. patalpose, St. George - Evans St. kampas, Los Angeles, Calif. 90027

Gavę loterijos bilietėlius, malonėkite juos užpildyti ir, pridėjus $9, grąžinti LD administracijai.

Iš anksto dėkojame už jūsų malonų atsiliepimą ir paramą spaudai.

Operos solisto Ričardo Daunoro naujausia plokštelė

Operos solistas Ričardas Daunoras
Opera Soloist Richard Daunoras

Ričardas Daunoras gimė Lietuvoje, Žagarėje. Vilniuje jis baigė Valstybinę Konservatoriją, kaip operos dainininkas ir dainavimo dėstytojas. Lietuvoje dirbo solistu Vilniaus ir Kauno operose.

1976 m. būdamas koncertinėje kelionėje po Prancūziją, R. Daunoras pasiprašė politinio prieglobsčio Paryžiuje. Pasilikęs Vakaruose, 1977 m. dainavo Briuselio Karališkąjame Operos teatre, po to studijavo toliau dainavimą Stuttgarto Aukštojoje muzikos mokykloje pas pasaulinio garso tenorą Sandor Konya. Baigęs šią mokyklą, sudarė sutartį su dvejais Monchengladbach ir Krefeldo operos ir baleto teatrais ir jau 3-čius metus sėkmingai dainuoja šiuose teatruose. Per tą laiką R. Daunoras paruošė 18 rolių ir sudainavo daugiau kaip 150 spektaklių. Nuo 1982 m. rudens jis buvo pakviestas į Krefeldo muzikos mokyklą dėstyti dainavimą, ruošti būsimus operos daininkus.

Pasilikęs Vakaruose R. Daunoras yra sėkmingai koncertavęs: Amerikoje, Kanadoje, Australijoje, ir beveik visoje Europoje.

1983 m. sausio mėn. išėjo jo naujausias ilgo grojimo plokštelė, *"Kur bakužė samanota."* Vienoje pusėje R. Daunoras dainuoja lietuvių liaudies dainas, harmanizuotas lietuvių kompozitorių, pritariant fortepionu ir kai kurias dainas fleita. Antroje pusėje dainuoja įvairias operų arijas. Viršelis labai gražus, spalvotas, atitinka plokštelės pavadinimo žodžius. Fortepionu jam akompanuoja gabus jaunas Krefeldo Operos dirigentas Thomas Gribow.

R. Daunoro ilgo grojimo plokštelė kainuoja 23 DM plius persiuntimo išlaidos. Siųsti čekius paverstus į Vakarų Vokietijos markes. Norintieji autografo ant plokštelės tegu parašo prie užsakymo. Užsakyti galima tiesiai pas patį solistą. Jo adresas:

R. Daunoras
Opernhaus Theaterplatz
4150 KREFELD 1
West Germany

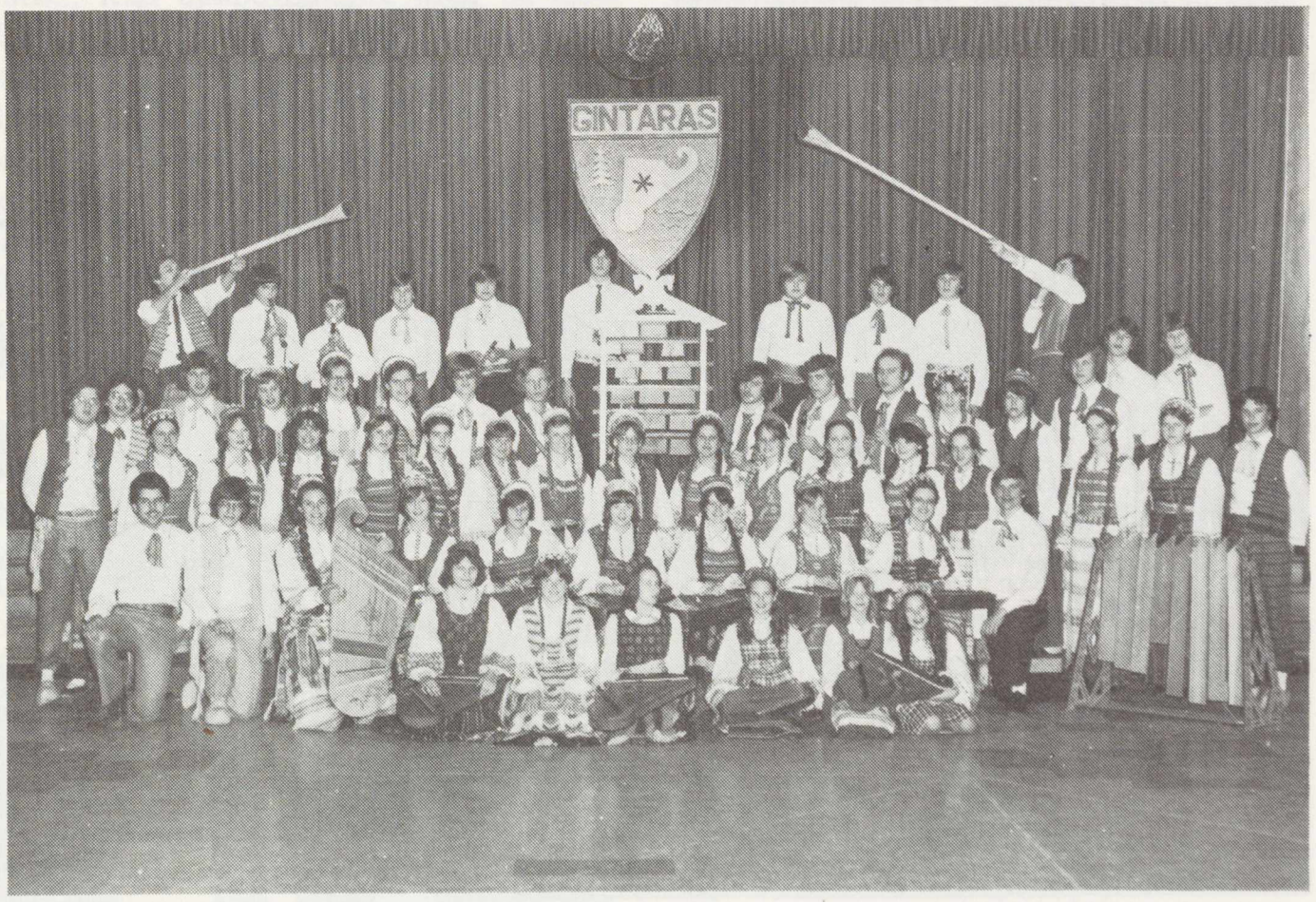

Montrealio lietuvių Jaunimo Tautinis Ansamblis "Gintaras," kuris išleido plokštelę "Kur Gintarais."

Montreal's Youth Folk Ensemble, "Gintaras", recently released a record of folk songs and music, "Kur Gintarais."

Jurgis Gliauda

LEDINĖS KREGŽDĖS ATSKRIDO

Pavasaris yra metų laikotarpis kada laukiame atskrendant keliaujančių paukščių. Prancūzų patarlė tvirtina, kad pirmoji kregždė dar nedaranti pavasario, bet kada kregždė ima suktis ties trobos kraigais, patenkintai tariame: pavasaris atėjo!

Pavasariop pasirodė Karolio Milkovaičio debiutinis eilių rinkinys "Ledinės kregždės." Knygos viršelyje sklendi trys mėlynos aštriasparnės kregždutės. Jos atskrido pas mus iš jautraus poeto šalies ir atnešė į mus sudėtingo gyvenimo vitražą. Įdomu: ledinės kregždės atneša pavasarį. Poezijos pasaulyje nėra meteorologinių dogmų.

"Lietuvių Dienų" žurnalo laidoje (1982, vasaris) buvo platokai apžvelgta Karolio Milkovaičio duoklė išeivijos veiklai. Buvo ir visas žurnalo puslapis, skirtas Karolio Milkovaičio poezijai. Autorius stovi šakotos kultūrinės veiklos centre—jis šaulių organizacijos pirmininkas, daugelio įvairiopų centrų, valdybų ir komitetų valdybų narys, ir poetas. Jo asmens apibūdinimo rašinyje, kurį man teko garbė parašyti minimame "Lietuvių Dienų" žurnale, toks buvo rašinio titulas: *Karolis Milkovaitis—šaulys, visuomeninkas, poetas.*

Tad poetika yra viena iš trijų jo prigimties dalių. Minimoje apžvalgoje buvo rašyta:

Aistringas beletristikos skaitytojas Karolis Milkovaitis yra poetas. Jo eilių randame periodikoje. Netrukus jis išleidžia savo poezijos rinkinį. Jo eilėdara įdomi, gaivi, versatili. Tematikoje skamba politoninių nuotaikų akordas. Pagauna saikingas artėjimas prie svarstymų: žmogus ieško savyje žmogaus, žmogaus egzistencijos sūkuryje. Sava yra religinė tema.

. . . Pažymėtinas jo temos kondensuotumas ir lyrizmas liečiant epinį eilėraščių elementą.

Romanas "Žvaigždės juodame nakties danguje" ruošiamas spaudai.

Karolio Milkovaičio romano, tuo tarpu, tebelaukiame. Eilių rinkinys debiutinis ir dėlto įvairiopas tematikos ir konstrukcijos pobūdžiais, jau pasirodė, ir masina skaitytoją. Naujas vardas, naujas poetinis tekstas:

Dailininko Jono Paštuko nupieštas viršelis vaizduoja tris mėlynas kregždes, įskrendančias į žiemos teritoriją. Giliaprasmis, kaip reta, alegorinis piešinys. Ledinė kregždė rodo: dar žiema, dar šalčiai, pūgos pakerta kregždės skrydį. Bet gi ledinė kregždė yra ir pats pirmasis pavasario avangardas, pirmoji pavasario strėlė į žiemos masyvą. Todėl ledinės kregždės alegorijoje giliai paslėptas dar

tolimo pavasario optimizmas.

Rinkinyje yra šeši tematiniai skyriai, kurių esmės sąvadas išreikštas vieno eilėraščio posme:

Aštriam skausme atgijęs jausmas
Tyra šviesa,
ir deimantas tviskės.
Jokia audra—
Aršiausio speigo siausmas
Jiems kenkti negalės.
(psl. 97)

Kiekvienas rinkino skyrius apvainikuotas autoriaus parinktu kitų autorių posakiu. Poeto parinktųjų motto autoriai: Vytautas Mačernis, Vladas Šlaitas, Balys Rukša, Thackeray, Archibishop Fulton J. Sheen, Henrikas Radauskas.

Šis skambus įvairiatemių ir įvairiatonių autorių vardų akordas turi bendrą, dar mūsų Maironio pasirinktą, esmę: per skausmus į žvaigždes. Poetas ieškojo nuotaikos ir kūrybinės santapos su motto autoriais. Tai jis sėkmingai rado ir tuo labiau nušlifavo savo meninių ir idėjinių siekių briaunas. Dėl kategoriškumo ir vidinės prasmės iš Karolio Milkovaičio teksto galima imtis aforizmų ir motto. Pav.: įbridęs į lašą rasos, kaip į jūrą . . .

Daugelyje Karolio Milkovaičio eilėraščių randamas žodinis skambėsys—tai aliteracijų, ataidėjimo metodas. Garsas privaląs pabrėžti ūpo, nuotaikos kaitą—melancholiją, džiaugsmas, triumfas—yra atrastos aksiomos. Šita manipuliacija garsais sugaunama eilėraščiuose "Pikta lemtis" (psl. 27), "Vasaros rytą sodžiuje" (psl. 67), "Per pūgą" (psl. 72). Šiame eilėraštyje pasirodo "mėlynos ledo kregždės."

Žodinė aliteracijų muzika slypi, pav., posakiuose: keliauju keliautais jaunystės keliais (psl. 30), ir liūdna, ir viskas gerai (psl. 66), per dalgio kirčius pradalgės piovėjo (psl. 95). Epitetų išradingumas: dangus barstus (psl. 34), rėmė sklidinam (psl. 35), Gėda šaipi (psl. 68), Numiręs jos žodis (psl. 87), būbno dūžai nulašėję (psl. 86) ir kt.

Skaitytojas sužavėtas pirmojo sniego tirpimu:

Kieno ranka nutrynė jį,
Tartum klasėje nuo lentos
Kreida paišytą vaizdą?
(psl. 78)

Karolis Milkovaitis yra tradicinio eiliavimo šalininkas, bet jo eilėraščiai, kurie parašyti laisvomis eilėmis teikia pilnakraujį, brandžios formos įspūdį. Tai autoriaus atsakomybė epiteto tikslumui ir įspūdžio įrėminimo menui.

Bendras rinkinio vedamasis motyvas yra meditacija su tam tikrais nukrypimais į epiką, į baladę, pav. "O, baisi metamorfoza" (psl. 40), į pastoralę "Atpažinsiu" (psl. 82), arba į dramą "Galėjome būti" (pusl. 7). Šis dramos eilėraštis dedikuotas žmonai.

Kai kur, "Prie Naglio" (psl. 55), "Pavasaris Suvalkijoje" (psl. 61), "Miške (psl. 65) suskamba nostalgija. Eilėraščiai šio pobūdžio tarytum parašyti mūsų lituanistinių mokyklų chrestomatijoms išmokti tuos lakius kūrinėlius mintinai ir viešai deklamuoti.

Estetiškasis "Pagal upę" (psl. 100) žavi savo dinamišku ritmu ir žaismingumu, nors turinys toks nesudėtingas. Toks žodinio skambėjimo žaislas yra "Lietus" (psl. 38), "Nakties vienumoj" (sl. 101). Poroje puslapių autorius sustoja prie didaktinės minties: "Įrašas knygoje" (psl. 39) ir "Mirštam daugel kartų" (psl. 98).

Geras retokų ir įdomių rimų arsenalas: debesy-Debussy (psl. 36), į Lietuvą-į sietuvą (psl. 54), langą-falangą (psl. 36).

Ateina ir vengriškųjų motyvų fragmentai: vynas, jinai ir magnolijų kvapas (psl. 84). Liepsnojanti Carmen tema, viliojusi Aleksandrą Bloką (Carmen ciklas), aidas eilėraštyje "Tau, El Toro" (psl. 85).

Į savo pirmąjį eilių rinkinį Karolis Milkovaitis sudėjo įvairiaspalvį vitražą. Tai įvairūs, temos ir formos požiūriu, kūrybos žiedai. Už tat "Ledinių kregždžių" papasaulyje nėra monotonijos ir vienos vyraujančios gairės. Skaitytojas užtikrintai ras estetinio džiaugsmo švytėsių.

Karolis Milkovaitis—Ledinės kregždės
Viršelį piešė Jonas Paštukas
Išleido DLK Gedimino šaulių kuopa.
Delhi, Ontario
104 puslapiai—1983—kaina $5.00.

. . . VEIDAS VEIDAN

(Atkelta iš 9 psl.)

žudžiams—Sovietams teisti ir nubausti Mes net į kaltinimus tautai neatsiliepėme kaltinimais, neatsakėme puolimais į puolimus.

Tad matome kaip teisinga kaimo patarlė: "Ant palinkusio karklo visos ožkos lipa" . . . Ant lietuvių ir kitos išeivijos karklo lipa MASKVOS, WASHINGTONO ir JĖRUZALES RAUDONIEJI OŽIAI. Bent jau mes, lietuviai, atsitieskime!

Būnant mažais vaikais mus, tiesiame kelyje, laikė ir nuo paklydimų saugojo mūsų asmeninis angelas sargas. Šiandien, kai bandome eiti tiesiu tautiniu keliu į Lietuvos laisvę, pasirinkime sau tautiniu angelo sargu žuvusios Lietuvos partizano sielą. Tada užtikrintai išvengsim politinių klystkelių, ir ne tik kiekvienas asmeniškai, bet ir visi drauge visuomeniniai eisime tvirtesniu kovos keliu. Tada įdėsime savąjį įnašą per geresnį JAV Kongresą, atplėšti nuo JAV valdžios vairo purvinus, prekiautojų tautomis, nagus. To reikalauja, pagaliau, ir mūsų pačių saugumas čia.

JAC Marinų herojus, gen. Lewis Walt, knygoje THE ELEVENTH HOUR amerikiečius įspėjo:

"Mes mokėsime vieną ar kitą kainą tikrąją kainą už laisvę, ar kainą nieko nedarymo, kas yra vergija ir mirtis."

1948 metais Lietuvos partizanai davė Vakarams ši įspėjimą:

"KAS JŪS ESATE, MES BUVOME. KAS MES ESAME, JŪS GALITE BŪTI . . ."

Šie įspėjimai tinka ir mums, lietuviams laisvajame pasaulyje. Tad minėdami Lietuvos partizaninį karą ir pagerbdami jo nemirtingus didvyrius ir didvyres, nulenkę galvas, turėtume savo sielose atsistoti prieš partizano kapą ir pakartoti Skirgailos priesaiką prie Vytauto karsto, iš Sruogos MILŽINO PAUNKSMĖJE:

"Dangaus vardu palaimink Tu mane,
Kad aš galėčiau eit keliu Tavuoju,—
Pakelt galėčiau Tavo naštą!
Kol nors viena plasdės širdis lietuvio,
Tu būsi amžiams Lietuvos karalius!
Neleisk suklysti man ir nusilpnėti!

J. ANDRIAUS sudarytą LIETUVOS ŽEMĖLAPĮ, išleista Devenių Kultūrinio Fondo, galima užsisakyti:

Devenių Kultūrinis Fondas

P.O. Box 10782
St. Petersburg, Florida 33733

Kaina $6 ir 65c persiuntimas

Australijos lietuviai pas Clevelando miesto merą G. Vainovich (viudryje)
—Foto V. Bacevičius

Australian Lithuanians visiting Cleveland's mayor G. Vainovich [in center].

Anatolijus Kairys

KRYŽIAUS KALNAS

Ištrauka iš "Draugo" konkurse premijuoto romano "Kelionė į Vilnių"

Antradienis, birželio 12-ji

Traukėme Kryžiaus kalno link. Aš dar negalėjau atsigauti kur ir kaip praleidau naktį, buvau egzaltacinėje nuotaikoje. Ekskursija pas dievadirbį, medžio drožiniai, nakvynė, nepaprastas sapnas — nerealu, netikra, fantastiška. Ar mane iš tikrųjų nešiojo Kristoforas ar buvo tik sapnas — spręsti negalėjau. Ir iš viso — ko aš buvau miške, jei miške? Kodėl sustojome ir nakvojome, kodėl aš taip susidomėjau dievdirbio kūriniais? Ar iš tiesų aš šaukiau "O Marija, o Dievo motina?" Julius atbėgęs gelbėti. Kas mane užpuolė? O rado tik voveraitę, kuri ištrūko iš po mano šono. Ji ir kėlė visą šlamėjimą ar čežėjimą, baugino agnostiką... Ne, negalėjau šaukti Dievą, nei Mariją — ne mano būdui.

Išėjus iš miško, Julius priminė, kad vakar sugedo mūsų dviračiai, Arūną aš pasiuntęs pas dėdę, o dievdirbį aplankėme atsargumo vedami, nes visi tai daro — tokių dievdirbių esą nedaug, vienas kitas visame krašte belikę, jautęs pareigą mane supažindinti. Tik dabar aš iš vakardienos grįžau į šiandieną. Bet ir tai lyg nesavas, lyg sumuštas ar sugėdintas, nugalėtas, nebe tasai, nebe vakarykštis Mindaugas Genutis... Kad užsibuvom per ilgai, ne dievdirbio kaltė, o mano, Julius patvirtino — smūtkeliais susidomėjau, klausinėjau, tyrinėjau, stebėjausi darbo technika, dievdirbio apaštališka išvaizda ir viskuo, kad Julių apėmusi baimė. Aš pats davęs mintį nakvoti. To neprisimenu. Norėjau padaryti kelias nuotraukas, taip, bet neleidote, nes, sakote, romantiška vieta, pavojinga fotografuoti neromantiškus objektus...

— Dievo nostalgija.

Buvau labai išvargęs. Naktis be miego. Košmaras, palikus stebuklus stebukladariams. Dievdirbio veidas grįžta ir grįžta. Aš vis matau jį aiškiau. Matau ir Kristoforą, nešantį mane Vilnele. Kodėl Vilnelę, kurią aš mažiausiai žinojau. Nemunas, Neris, Šventoji, Šešupė — vadovėlinės upės, jas visi vaikai žino. O dabar Vilnelė —nei iš šio, nei iš to... Sekli, nuskęsti nenuskęsi, o baimės įvarė. Atlikau išpažintį, įvėliau Žiedę, gitarą, laimė tik, kad jokio pažado nedaviau... Prisimenu viską, tik Marijos veido neprisimenu...

Julius vėl pasakoja, aš jo negirdžiu. Aš svajoju, as esu trenktas, aš nebežinau, kur einu, nei kodėl... Birželio dvyliktoji, sako jis, sakyk, girdžiu, gerai, birželio dvyliktoji, paskutinė diena prieš... Prieš ką? Niekas nedainuoja, taip, girdžiu, nieko negirdžiu, nes niekas nedainuoja, tyli žmonės, tyli laukai, žemė apmirusi . . . Vakar buvo kitaip, vakar žemė buvo gyva, o šiandien mirusi, kodėl, tu manai, žemė mirusi... (Mano gerasis Julius mane apšviečia — be jo aš nieko nematyčiau). Kas mano sąmonėje neįtelpa, Julius įkrauna ir palaiko. Duslus jo žodis, atsargus žingsnis, sako jis: be reikalo rankų nelaužo, kojų nesuka, odos cigaretėmis nedegina... Ar visi tokie lunatikai? Reikia tikėti dabartimi, kad sukurtum ateitį. Lunatikas — tau ne draugas. Tu gyveni, o jis miręs gyvenimui, miręs ir tau, tu eini su gyva istorija, kuri bus kada nors skaitoma, tu ją girdi, esi srovėje, bet tau nebus geriau — daugiau žinosi, daugiau kentėsi, taigi...

Dievdirbis... Kaip jis gyvena ir iš ko? Kodėl niekas jo nesuima, niekas jo nežino, nedraudžia užsiimti tokiu amatu? Kodėl jo saugumiečiai nenusiaubia ir jo dirbinių nesunaikina, nekonfiskuoja? Paradoksas ar politinė kazuistika? Sustabdau Julių, nes mano dvasioje kyla pasipriešinimas kasdienybės logikai, ir klausinėju. Lyg vaikas tėvą, lyg mokinys mokytoją — juk tai nesuprantama realybės patirtimi: viena ranka draudžia, kita — leidžia. Julius ir šį kartą atlaikė mano spaudimą visai šaltai. Taip, suima. Tardo, išlaiko daboklėje kelias dienas, surašo protokolą ir paleidžia. O kur senuką dės? Taip, atranda miške dirbtuvę, nusiaubia ir sunaikina kryžius, bet dirbinių — ne. Sau pasiima. Jį įskundžia norį pasižymėti komjaunuoliai ar ištikimi partiečiai. Kartais tokių skundų pasėkmės būna liūdnos ir skaudžios, o kartais — visai nieko. Priklauso nuo to, kokia yra tuo laiku kulto ministerijos politika. Nedaug kas dievdirbį žino, mažai kas jį pažįsta. Savo dirbtuvę jis "atidaro" ne kasmet ir tik vasaros metu, kada kryžių pareikalavimas didelis, dažniausiai birželio ir liepos mėnesiais. Ir vis kitoje vietoje, kitame miškelyje, kitame rajone. Kai jį atranda ir nusiaubia, jis persikelia pas draugus, gimines ar tikinčiuosius, kurie jį globoja, prisitaiko ir drožia sau ramiai, ką drožia. Jo šventuosius ir tautinius kryžius žmonės išperka anksčiau, negu spėja šlifas nudžiūti.

Bet ir sužinoję dievdarbio naują vietą, saugumiečiai ar jų užsiundyti ateistai, ne visuomet jį mato ir girdi... Toleruoja. Viena, tai ne priešvalstybinė konspiracija, o kita — bijo. Ir skundikai ir saugumiečiai —bijo. Vieną kartą kažkas įskundė, tai po savaitės skundikas buvo rastas beplūduriuojąs upėje, nežinia, iš kur srovės atneštas...

Susimąsčiau. Taip gali būti sistemoje be sistemos! Kryžiai griaunami, jais pečiai kūrenami, o štai, dienos šviesoje, netoli Kryžiaus kalno, gyvena dievdirbis ir gamina kryžius — vežimais . . . Žino, kam reikia žinoti — Julius aiškina toliau — labai gerai. Kas tokio? Meno kūriniai, bažnytiniai simboliai, tradiciniai paminklai, istoriniai objektai, muziejiniai eksponatai — vadink kaip nori.. Visi — komunistai ir nekomunistai — turi seneles, motinas, seseris, mylimąsias... Tik išdrožk, padaryk — vieta rasis be daug pastangų. Knygose, spintelėse, paveiksluose, kamarėlėse, kur dažnai altorėliai įrengiami vienam kartui... Yra bažnyčios, altoriai, prieangiai, muziejai... Partorgas, komsorgas, pirmasis sekretorius ar kuris kitas partietis, nekalbant jau apie kitus, nupirks iš bet ko ir dovanos senelei ar motinai vardadienio, gimtadienio proga, ar bet kuria kita proga, kaip pavyzdžiui, šiandien... Jokia dovana taip nepradžiugina. Niekas nežino, kas ką žino—nerašyta taisyklė. Kristoforas neša skandinti ne tave vieną, bet iki šiol dar nė vieno nepaskandino... Tačiau būna keistų sapnų, jų nepaaiškinsi žodžiais kitam — laikyk atminimui pats sau...

Gal ir be reikalo Juliui papasakojau sapną. Jis kalba apie dievdirbio meną, bet, jaučiau, daugiau dėl manęs. Jis pats, aš jutau, abejojo ar dievdirbio menas yra tik "menas", medžio drožiniai, nes kalbėjo su didele pagarba, lietė atsargiai, lyg šventus daiktus, nors jie nešventinti. Pačios dievybės, įsikūnijusios per šventą, parinktą dievdirbį — kitaip jis nebūtų sulaukęs šimto ar daugiau metų. Visagalio įspėjimas ar paguoda iš rankų žmogaus, kuris nepanašus į žmogų. Kas atsakytų šį rytą ar bet kurį kitą rytą? Motina apsidžiaugtų, gavusi tokią dovaną, bet kaip ją gauti ir kaip pristatyti, jei net fotografuoti neleidžia?

— Juliau, aš noriu grįžti pas dievdirbį, — kreipiausi į jį sustabdęs. — Aš noriu nupirkti Kristoforą.

— Kam jo tau reikia?

— Jau sakiau — noriu parvežti motinai dovanų.

—Kristoforai neparduodami.

Neparvešiu, Julius vėl dėsto man tas pačias mintis. Neleidžiama. Muitą įveiksi, žinoma, bet registracija pakars tave ir dievdirbį. Iš kur gavai? Jei pirkai, iš ko? Jei davė, kas davė? Pažymėjimas. Gal muziejų api-

plėšei. Menas čia Dievas. Turime ir mes kuo nors pasirodyti, ne laukiniai esam.

Julius nusijuokė. Buvome jau ant kalniuko. Julius sustojo ir ištiesė ranką — matai? Auksiniai pinigai dega! Spinduliuoja. Ne, tai kryžiai saulėje tviska. Liko pora kilometrų. Tuoj įsuksime į vieškelį, tada jau kaip ir ten. Jurgaičių kaimo laukai.

— Tūkstančiai kryžių!

Paėjus kelioliką metrų, spinduliai dingo, kalnas su kryžiais pasislėpė už aukštų medžių horizonte, vieškeliu važiavo automobiliai, kėlė dulkes, tai gal dulkės ir užstojo auksinį kryžių vaizdą, sunku pasakyti. Mes paspartinom žingsnius, nebekalbėjome, nebesidairėme, ir po dvidešimt minučių išsimušėm į antros rūšies vieškelį. Dabar jau tiesiai.

Prie pat Jurgaičių aš pamačiau ilgą vilkstinę, einant vorele ir giedančią šventas giesmes. Ėjo šalimais, siauručiais takeliais, kad netrukdyti judėjimo, nors judėjimo nė nebuvo. Stebėjau eiseną nuo kalnelio, dar neišsukęs į vieškelį. Julius irgi delsė, žvalgydamasis aplinkui.

— Procesija.

Žmonių virtinė lėtai juda, lyg kokių vaiduoklių eisena. Gana nuostabu. Darbo diena. Esu matęs procesijų, galima sakyti, daugybę. Ir Čikagoje ir Pietų Amerikos kraštuose, paradinių, visuomeninių, religiniu, bet jos vyko švenčių dienomis, laisvalaikiu. Anos ėjo gatvėmis, šventoriais, aikštėmis, o šios — laukais, vieškelyje, takais, pačiame vidudienyje!

Mano akys ieškojo pradžios ir pabaigos. Nemačiau nei pradžios, nei pabaigos. Iš už kalno ateina, į užkalnį nueina. Bet Kryžiaus kalno dar nematyti, atstumą skaitome dar kilometrais. Įsižiūrėjęs tolyje pamačiau kryžių. Jį nešė pusamžis vyras, ne taip jau stiprus, galima sakyti džiūsna. Ėjo palinkęs, vos kakta nesiekė žemės, lėtu likiminiu žingsniu, nesidairydamas kas šalia, kas už jo . . . Ir kitas! Taip, tolėliau ėjo kitas su kryžiumi ant pečių, tokiu pat ramiu žingsniu. Mano akys sijojo visą eiseną. Ir vėl, ir dar! Trečias kryžius! Trečias, nešąs kryžių, buvo dar senesnis, bent man taip atrodė iš tolo, nes dar labiau sulinkęs, suvargęs, galva ant krūtinės ilsisi, po kryžiaus skersiniu, rodos jis sugrius . . . Eisena nusidriekė į begalybę, nes pabaigos nesimatė, saulės atošvaistėje kilo dulkės nuo pravažiuojančių mašinų, aibės dviratininkų . . . Dulkėse skendo žmonės, jų vilkstinė, jų kryžiai. Aš prisiminiau dievš dirbį: tokius rąstus ir tokius kryžius aš mačiau šią naktį pas jį!

Minia marga. Moterys, seniai, paaugliai, vaikai. Jaunų vyrų mažai. Be kepurių, be skepetaičių, basi, palaidomis kasomis . . . Marškiniai, palaidinės, skurdi darbinė apranga, prakaitu permirkusi Vieni garsiai skaitė maldas, kiti giedojo litanijas, dar kiti kalbėjo rožinius, apsukę jais delnus . . .

Viduriu kelio eiti uždrausta, eina takais. Tokios eisenos iš viso draudžiamos, bet žmonės nepaiso draudimo ir tam tikrais metų laikais, kaip šiandien, dieną prieš aną baisiąją dieną, tai žmonės rizikuoja . . . Žinai?

—Žinau.

Nepatogu būtų išsiginti, kad nežinau Kiekvienas išeivis žino, kiekvienas lietuvis, kur begyventų. Čikagoje kiekvienais metais birželinės viešai apvaikštomos, prisimenamos, aukos pagerbiamos. Kad ir nedalyvavau, kad ir nebuvau vienas iš programos dalyvių ar šiaip entuziastų, tačiau iš tėvų viską sužinodavau. O ir jie, motina, nuolat primindavo, kas ištiko mūsų tautą birželio 13-15 dienomis. Tad gi, paminėti šiai baisiajai nakčiai—iš dvyliktos į tryliktąją —žmonės neša kryžius į Kryžiaus kalną, kas irgi uždrausta, dėkoti Dievui už sveikatą, už sugrįžimą į tėvynę, už daug ką . . . Kad ir kentėjo, prarado gyvenimą ir mylimuosius tačiau išliko gyvi, grįžo namo, yra už ką dėkoti, yra ką prisiminti: brangiuosius, mirusius Sibiro taigose ar nukankintus kalėjimuose . . . Tai ir dėkoja Dievui už save ir kitus, pastatydami kryžių Kryžių kalne, savo pečiais atneštą.

Eisena baugi tiek savo intencija, tiek piligrimine grėsme. Tikslui įprasminti kryžnešiai teturi maldas lūpose, rožinius delnuose, gyvų gėlių puokštes rankose. Gėlėmis jie papuoš naujuosius ir senosius kryžius, tuos, kuriuos atnešė pernai ir užpernai, ir tuos, kurių niekas nebepuošia, kurių mylimieji jau miega visa priimančioje žemėje. Eisena baugi bejėgiškumu, baugi nuošalumu nuo didžiojo, visam pasauliui matomo kelio, ji baugi antgamtine jėga, pasislėpusia nematomoje didybėje . . .

Apstulbęs žiūrėjau į banguojančią minią, margai austą tautinę gyvąją juostą, ir alpau. Sekant vaizdą nuo kalnelio, minia gyva, bėganti nelygiu tereno paviršiumi, sustodama, pasislėpdama ir vėl išnerdama — ir taip, iki pasieks laimingąjį atpirkimo kalną — Kryžiaus kalną. Trys vyrai nešė kryžių ant silpnų pečių. Suvargusių, laiko sudėvėtų, tačiau dar pajėgių šventą naštą pakelti pečių ir nunešti, pastatyti, pabučiuoti . . . Visi trys vienmarškiniai. Sustoja, atsikvepia, nubraukia prakaitą. Marškiniai šlapi, sūrus prakaitas čiurkšlėmis krinta, vaikai plačiomis nosinėmis šluostė jų veidus, nugaras, kaklus. Tai vaizdai, kokių daugiau nematysiu, daugiau niekada neregėsiu. Širdies katarsis!

Saulė per karšta. Ji nekooperuoja su kryžnešiais, su išvargusia minia, dar labiau ją troškina, degina. Pro debesų ploną šilką saulės spinduliai bėrė degančius žirnius, liepsnojančias rugių varpas, karštais liežuviais laižė ir svilino jau ir taip karštą vieškelio smėlį, degino padus . . . O kai saulė pasirodė pilnoje savo galybėje, aš buvau priverstas užsimerkti! Negi tai būtų naujas stebuklas!? Spindulių lietus tiško ir jungėsi trikampiu su kryžių spinduliais, sudarydami vaiskų šviesos ratą, ugninį vainiką, besisukantį spinduliuojančiame akiratyje tarp žemės ir dangaus . . . Ir aš matau minių minias, tūkstančius einančius į Kryžiaus kalną, aš matau visą kraštą nešantį vieną didelį kryžių . . . Ir kryžiai ne mediniai— auksiniai, ugniniai, spindį, degą, liepsnoją kryžiai, brangūs kryžiai, nenuperkami ir neįkainuojami visos tautos golgotos kryžiai...

Ir net trys ant trijų pečių, o tūkstančiai kryžių, milijonai, milijonai nešėjų, saulės kryžminiame kelyje, virš laukų ir miškų . . . Aš matau metamorfozinę koloną, aš girdžiu apokalipsinę giesmę, ne gimtosios kalbos, o naują ir dar neparašytą, bendrą visai žmonijai, harmoningą koloną, be pradžios ir be pabaigos, kaip lopšys ir karstas . . . Ir visi neša po kryžių. Tiek kryžių nesutilps viename Kryžiaus kalne! Kryžiaus kalnas turėtų būti labai didelis kalnas, toks kalnas, kuris panertas giliausioje Atlanto vietoje dar būtų matomas Vilniuje . . . Tik aš, gyvendamas Čikagoje ir susižavėjęs marksistine filosofija, neįstengiau šio didžiojo kalno matyti, kryžnešių giesmes suprasti, jų kančias atjausti . . . O, mama! Kiekvienas tavo žodis tiesa, bet aš turėjau savo akimis pamatyti, kad patikėčiau!

Kai mano dvasios ekstazė baigėsi, aš apsiprendžiau lydėti eiseną į Kryžiaus kalną, įsijungdamas kad ir paskutiniuoju. Iš smalsumo ir iš noro, kuo daugiau prisirinkti įspūdžių, kuriuos turėsiu papasakoti savo motinai ir draugams, įrašyti į dienoraštį. Tai retas įvykis, daugiau tokių progų gali ir nepasitaikyti. Ir medžiaga autentiška, iš pirmųjų šaltinių laikraščiams, žurnalams, radijams, saviems ir svetimiems. Aš pats mačiau — niekas neprieštaraus ir nepaneigs. Tuo momentu prašvilpė kelios policijos mašinos, uniformuoti ir civiliai apsirengę pareigūnai.

— Kegebistai! — sušuko Julius.

Jie dėvi dažniausiai civiliai, tik esą tarnyboje uniformuoti. Eisena laikėsi tvarkos, slinko takais, net žole už takų, judėjimo vieškelyje nebuvo, tačiau policijos mašinos važiavo taip arti einančiųjų, kad juos įstumdavo į griovį ar išmušdavo iš eilės. Ypač terorizavo kryžių nešėjus, šie bet gi nesitraukė iš savo tako, ėjo kiek pasvirę į griovio pusę.

Švarko kisenėlėje aš turėjau mažytį foto aparatą. Tikėjausi pasidaryti keletą nuotraukų. Ne slaptumui tokį nešiojau, o pato-

gumui: neužėmė vietos, nereikalavo kaburo nei diržo, specialiai pritaikytas tokioms kelionėms. Nusileidau nuo kalniuko ir įsijungiau vorelėn, tardamas Juliui, kad susitiksime Kryžiaus kalne, o likusį kelią eikime pavieniui. Julius sutiko, bet kartu ir perspėjo, kad foto aparato nevartočiau. Aš jo nepaklausiau, kažkokia vidinė drąsa užvaldė mano sielą!

Ėmiau daryti nuotraukas. Labiausiai tokias, kada milicininkai trikdė koloną, erzino ramiai sau einančius, tyčia juos vertė į griovius. Padariau apie penkioliką kliktelėjimų, visai nesivaržydamas, pasitikėjau savo užsienio pasu ir iš nežinia kur atsiradusios pasipriešinimo tokiai sauvalei nuotaikos. Jei sulaikytų, pasisakysiu, kad esu marksistas, gerai žinomas Sovietų ambasadai Vašingtone, paklauskite!

Ir pastebėjo, ir sulaikė. Negalėjo nepastebėti—aš nesislėpiau. Privažiavo dvi mašinėlės—viena iš priekio, kita iš nugaros ir stok! Sustojau. Neklausė vardo, nei pavardės, nei kas toks esu—griebė už rankų ir įsitempė į automobilį. Aš ėmiau protestuoti, kai vienas atėmė foto aparatą, ir išėmė filmą. Tuoj pat gavau smūgį į pilvą, o kai sužinojo, kad esu užsienietis, atvykęs pasisvečiuoti—kirto antras, ir trečias, ir ketvirtas—nebepajutau kur, akyse ėmė suktis raudoni ir žali ratilai, tamsėti—ir aš nustojau sąmonės.

SKAITYKITE IR PLATINKITE
"LIETUVIŲ DIENAS"

JURGIO JANKAUS KNYGOS

Rašytojo Jurgio Jankaus knygos

Dar turime po keletą egz. pardavimui šių Jurgio Jankaus knygų:

PAKLYDĘ PAUKŠČIAI, romanas, du tomai. $5.00 (persiuntimui pridėti $1.50).

PEILIO AŠMENIMIS. 3 veiksmų drama. 462 psl. Premijuota. Kaina $4. (Persiuntimui pridėti $1.50).

UŽKANDIS. Pasakojimai. 376 psl. Kaina $4.50. (Persiuntimas $1.00).

KOL ESU ČIA. Pasakojimai. 376 pusl. Kaina $8. (Persiuntimui pridėti $1.50).

ANAPUS RYTOJAUS. Romanas. 296 p. Kaina $9, kietais viršeliais. (Persiuntimas $1.50).

PAPARČIO ŽIEDAS. Premijuota pasakojimų knyga. 1982. 492 psl. Kaina $10. (Persiuntimui pridėti $1.50).

KNYGOS IR LEIDINIAI

NAUJA PLOKŠTELĖ

Gauta platinimui ką tik išleista *Slavos Žemelytės* plokštelė SU JUMIS.

Dainininkei akompanavo J. Govėdas.

Gaunama LD ir LAV administracijoje.
4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA
Telef. (213) 664-2919

Komedijos "Rūtos be darželių" autorius A. Kairys ir rež. D. Mackialienė po komedijos pastatymo 1965 m. sausio 24 d.

The author of "Rues Without a Garden" A. Kairys, with D. Mackiala in 1965, following a performance of the comedy.

NAUJA KNYGA

MOTIEJUS KARAŠA

"Gyvenimo sūkuriuose"

Lietuvos kariuomenės pulkininko Karašos atsiminmai jau išleisti ir gaunami pirkti pašto užsakymu čia nurodytu adresu

Šalia autobiografinių bruožų bei gausiai nuotykingų atsiminimų, knygos turinys gilinasi lietuvių padėtimi po antro pasaulinio karo Europoje ir prieškariniu gyvenimu Lietuvos nepriklausomybės laikais. Įpatingai smulkus lietuviško kaimo papročių, išdėstimo ir veiklos apibudinimus užpildo net visą pirmą knygos dalį. Taip pat aprašoma bolševikų revoliucijos pergyvenimas ne tik Europoje, bet ir tolimo Sibiro plotose kur autorius buvo aplinkybių nublokštas caro kariuomenės tarnyboj, pirmo pasaulinio karo metu. Vėliau tarnavo Lietuvos kariuomenėj kur pašventęs savo jėgas tautos gerovei ir laimingesnei jos ateičiai, su įpatinga meile mokė ir auklėjo Lietuvos jaunuolius kariuomenės ir šaulių eilėse. Todėl sunkiai išgyveno nepriklausomybės netekimą, kuris nutraukė jo kūrybinį darbą ir išplėšė į tautos ateitį sudėtas viltis. Išskyrus nepriklausomybės metus, autorius, kaip ir daug tos kartos lietuvių, visą savystovų gyvenimą praleido persekiojimų, vargų, pavojų ir pergyvenimų lydimas. Vėlesnios kartos lietuviams—ypač jaunimui—tokia gyvenimo eiga gal sunkiai suvokiama. Tuom ši nauja knyga ir bus vertinga; papildydama jos autoriaus kartos nedidelį, bet mums brangų, raštų kiekį.

Išleista Devenių Kultūrinio Fondo ir spausdinta Morkūno spaustuvėje Chicagoj, knyga apie 425 puslapių, įrišta kietuose viršeliuose ir apsčiai iliustruota fotografijom ir braižiniais.

Kaina $12.00. Persiuntimas $1.00 JAV ir kitur. Užsakyti pas:

A. KARASA

2301 Mountain Rd., Joppa, MD 21085

Čekius ir perlaidas rašyti A. Karaša vardu

"LIETUVIŲ DIENOSE"
GAUNAMOS KNYGOS

☐ **DAŽYTAS VUALIS.** Pasaulio garsaus rašytojo W. Sommerset Maugham romanas, pagal kurį susuktas filmas "Septintoji nuodėmė." Lietuvių kalbon vertė Stp. Zobarskas. Kaina $3.

☐ **MEŠKIUKAS RUDNOSIUKAS.** Parašė Vytė Nemunėlis; iliustravo spalvotais piešiniais V. Stančikaitė. Tai gražiausia ir labiausiai skaitoma knygutė vaikams.
Kaina $4.00

☐ **ŽAIŽARAS.** Pasaka mažiems, teisybė dideliems. Parašė Daumantas Čibas. Iliustravo A. Korsakaitė-Sutkuvienė.
Kaina $2.00

ENGLISH SECTION

BALTIC FREEDOM DAY, 1983

A PROCLAMATION

By the President of the United States of America

In 1940, Soviet armies invaded and occupied the independent countries of Lithuania, Latvia, and Estonia. The peaceful, Western-oriented Baltic nations were crushed by the force of arms of their hostile neighbor. Under the cynical arrangements of the infamous Ribbentrop-Molotov agreement, the Soviet Union forcibly incorporated the three Baltic Republics into its empire.

Following the Soviet takeover, tens of thousands of the Baltic peoples were subject to imprisonment, deportation, persecution, and execution. Their religious, cultural, and historical heritage has been denigrated. The foreign political system which now controls their homelands has attempted to force these unwilling people to accept an alien life of totalitarian domination. But it has failed.

Today, the Baltic peoples continue to struggle to attain the freedoms we enjoy. These men and women still suffer harsh imprisonment, banishment, and persecution for their beliefs. Brave Lithuanians, Latvians, and Estonians still seek to exercise their human rights to think, speak, and believe as their conscience directs them.

The people of the United States of America share the just aspirations of the people of the Baltic nations for national independence, and we cannot remain silent in the face of the continued refusal of the government of the U.S.S.R. to allow these people to be free. We uphold their right to determine their own national destiny, free of foreign domination.

The government of the United States has never recognized the forced incorporation of the Baltic States into the Soviet Union and will not do so in the future.

In its defense of the rights of the Baltic people, the United States does not stand alone. On January 13th, the Parliament of Europe passed a resolution by an overwhelming majority on "The situation in Estonia, Latvia and Lithuania," calling for the restoration of self-determination for the Baltic States.

By House Joint Resolution 201, the Congress of the United States has authorized and requested the President to designate June 14, 1983, as "Baltic Freedom Day."

NOW, THEREFORE, I, RONALD REAGAN, President of the United States of America, do hereby designate June 14, 1983 as Baltic Freedom Day. I call upon the people of the United States to observe this day with appropriate remembrances and ceremonies and to reaffirm their commitment to principles of liberty and freedom for all oppressed people.

IN WITNESS WHEREOF, I have hereunto set my hand this thirteenth day of June, in the year of our Lord nineteen hundred and eighty-three, and of the Independence of the United States of America the two hundred and seventh.

Ronald Reagan

RONALD REAGAN

— — —

The California State Senate and Assembly, in a joint resolution signed by Governor George Deukmejian, declared June 14, 1983 Baltic Freedom Day. State Senator David Roberti and Assemblyman Mike Roos were co-authors of Assembly Joint Resolution 53.

President Ronald Reagan signing proclamation declaring June 14, 1983, as Baltic Freedom Day.

Prezidentas Ronald Reagan pasirašo proklamaciją, skelbiančią 1983 m. birželio 14-ta —Pabaltijo Laisvės Diena.

Lithuanian National Foundation

The Lithuanian National Foundation, Inc. (Tautos Fondas) is the principal fund raiser and supporter of national and cultural freedoms for Lithuania and Lithuanians throughout the free world.

The Foundation sponsors such activities as: collecting and disseminating information on the economic, political, religious and demographic conditions in Soviet-occupied Lithuania; publishing and distributing literature about Lithuania, its history and its struggle for independence, etc.

In pursuing these goals, the Foundation works with the Supreme Committee for Liberation of Lithuania, and provides funding for ELTA Information Bulletins in Lithuanian, English, French, Italian, Spanish; also special publications prepared by the Lithuanian Research Institute, radio programs, etc.

The Foundation obtains its funds from donations and bequests from individuals, groups, organizations, the proceeds from sales of publications and earnings on deposits. This support comes through Foundation chapters and representatives in the major Lithuanian communities across the USA and Canada, as well as from similar organizations in the free world.

The Lithuanian Liberty Chest was officially established by the Foundation in 1979. It is maintained and managed as a separate account, its principal to be used only after Lithuania regains its independence and sovereignty.

(Continued on Page 22)

The Flight of Lituanica

by Irene Luksis Goddard

AT PRESENT Lithuanian-Americans are circulating petitions and writing letters to the Postmaster General of the United States and the Citizens' Stamp Advisory Committee, requesting that a commemorative stamp be issued to honor the heroic long-distance transatlantic flight of Stephen Darius and Stanley Girenas. Seeing the smiling faces of these two pilots reproduced on the petition form brought to my mind a flood of memories which I would like to share by recreating the events that took place 50 years ago.

—o—

A small orange plane was flying over the North Atlantic at a pace slightly over 100 miles an hour. There were two men aboard—the pilot, Capt. Stephen Darius and copilot, Stanley Girenas. The year was 1933.

They had lifted off from the New York airport at 6:24 a.m. on July 15. Now, 24 hours later, they were more than half way to their destination—Kaunas, the temporary capital of Lithuania. They took turns in piloting the plane and dozing, although sleep must not have come easily. It probably didn't matter—the excitement and exultation at being so near a goal that only one year before seemed an impossible dream carried them on.

When they first began planning this flight in 1932, they had plenty of experience between them. Stephen Darius, who was 37, had come to the United States from his native Lithuania as a child. He graduated from Harrison Technical High School and Lane Junior College in Chicago. Then, in 1917, he enlisted in the United States Army as a volunteer and served as a telephone operator in field artillery regiment 149, which was a part of the famous Rainbow Division—the first American combat division to arrive in France during World War I. Darius took part in a number of battles, including the second Battle of the Marne, and was one of fourteen in his regiment to be commended for bravery in action. He was also slightly poisoned by gas and wounded and received two medals. In 1920 he went to Lithuania and joined the Lithuanian army, where he graduated from a military academy and aviation school in 1923. In 1927 he was made a captain and returned to the United States where civil aviation was beginning to develop after a somewhat slow start. Darius flew many different kinds of planes—carrying passengers, mail, newspapers and freight. He even had an opportunity to practice his celestial navigation while flying to Florida over water. He had logged 1796 flight hours.

Stanley Girenas was two years older than Darius. The youngest of sixteen children in a peasant family in Lithuania, he had immigrated to the United States in 1910 at the age of seventeen, settled in Chicago and became a mechanic. He, too, joined the U.S. Army as a volunteer in 1917 and served in the 136th airborne squadron until 1919. He learned to fly and after the war became a flying instructor. Eventually he bought a plane and transported passengers. He had logged 1280 flight hours.

—o—

IN 1932 Darius and Girenas decided to fly to Lithuania across the Atlantic—a non-stop flight of over 4400 miles in a plane they would call the *Lituanica*. In this age of spaceflight and SSTs, such distances are no longer spectacular, but fifty years ago, it was most definitely not a trivial undertaking. When the flight of the Lituanica ended tragically in the woods of East Germany, only one other non-stop flight (by R. Boardman and J. Poland) had exceeded that distance. The first passenger flight across the North Atlantic was still six years in the future.

Their ambitious venture was made more difficult by lack of funds. The United States was in the middle of the Depression, and their private capital was very small. They bought a used six-seater Bellanca monoplane that needed considerable refurbishing. Donations came from other Americans of Lithuanian descent, most of whom were far from wealthy. They had been ekeing out their living as best they could—in the mines of Pennsylvania, the stockyards of Chicago and similar, often menial occupations. But in spite of their own meager earnings and the Depression, they managed to get together a sum of $8,456.

With that, Lituanica was outfitted with a new motor and alterations were made to make room for more tanks of fuel. There was no money to purchase the latest navigational instruments and radio equipment. Furthermore, the plane did not have a controllable pitch propeller, rendering their flight especially hazardous because, in order to reach their destination non-stop, they had to carry a very large supply of fuel. When Lituanica took off from New York, the 2700-lb. airplane weighed close to 8000 lbs. The flight plans were not approved by the government authorities, since the preparations for it were considered to be inadequate.

But take off they did and for a while all went very well, indeed. On the evening of July 16, Darius and Girenas flew over Scotland. The jubilation of Lithuanians on both sides of the Atlantic was great. Thousands of people had gathered at the Kaunas airport to await their heroes. The radios throughout Lithuania were constantly broadcasting the news of their progress. I doubt if any Lithuanians slept that night.

I remember that even I, an eight-year old, was permitted to stay up and listen. My family had a special interest in this flight. My father, Charles Luksis, who also had immigrated to the U.S. before World War I, was a personal friend of Darius and Girenas. Father was one of the pioneers in Lithuanian cinematography and had been commuting yearly to the U.S. and back to Lithuania, shooting documentaries and newsreels and showing them in both countries. He had been in the U.S. during Lituanica's preparations for flight and filmed Darius' and Girenas' departure from New York. It was a sound film (the first Lithuanian sound film ever made) and thus the last words that the two pilots spoke were recorded by my father.

I remember huddling in the corner of a sofa, listening to the radio very late that night and in the early hours after midnight. Then I must have fallen asleep, because I suddenly woke up to hear my mother and my cousin sobbing. It was the morning of July 17. The news had just come through that Lituanica, having successfully crossed the Atlantic, had crashed in a forest near Soldin, eastern Germany (since 1945 within the present day Polish borders and known as Mysliborz). Darius and Girenas were dead.

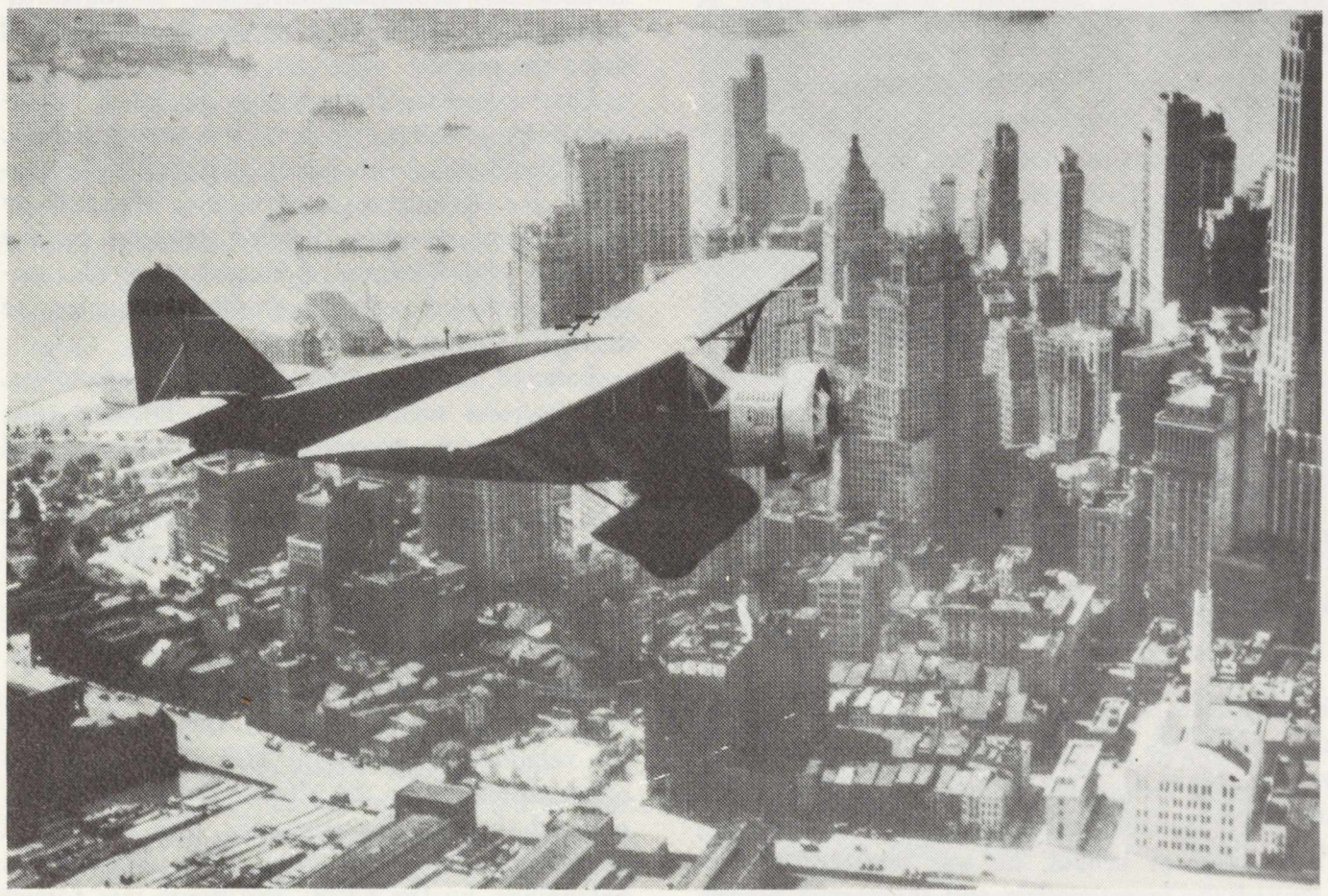

Testing the "Lituanica" over Manhattan. **Darius ir Girėnas skrenda viršum New Yorko dangoraižių.**

Lituanica had kept on course, in spite of lack of modern equipment—the pilots had used only a compass to get their bearings. They were only 400 miles short of their destination—Kaunas. They had flown 4025 miles in 35 hours and 15 minutes, thus averaging 114 miles per hour—this in a plane whose top speed was 125 miles per hour!

The reasons for the crash of the Lituanica remain unclear to this day. At the time, Charles Lindbergh publicly declared that the deaths of the Lithuanian pilots seemed very strange and distressing to him. A number of stories appeared in the American and West European press stating that the plane may have been shot down. I remember hearing rumors of bullet holes found in the fragments of the plane that were scattered over a wide area. A Commission set up by the Lithuanian government to investigate the crash concluded that the plane could have crashed because of bad weather.

The bodies of Darius and Girenas were flown to Kaunas for a state funeral, attended by more than 60,000 people. Fragments of Lituanica, some of its equipment and the pilots' personal belongings were placed in a museum in Kaunas.

A very personal memento for my family was a letter, written by my father in New York and addressed to us, which Darius and Girenas had carried in a mail bag aboard the Lituanica. It was the first and only air mail letter I ever received from America, while living in Lithuania.

——o——

DARIUS AND GIRENAS—two brave and daring men, the kind of men who become explorers and astronauts. They dared to try the untried, to brave the unknown, to risk their lives for a higher goal. They left a testamentary note, which read:

"May the success of Lituanica strengthen the spirit of the young sons of Lithuania and inspire them to new ventures . . . May the failure teach young Lithuanians strong will and determination."

A monument to Darius and Girenas in Marquette Park, Chicago, Illinois.

Dariaus-Girėno paminklas Marquette Parke, Chicago, Illinois.

They addressed these words to the youth of their native land, which only 15 years prior to their flight had thrown off the yoke of alien rule and was free, unfolding and developing and especially in need of heroes to inspire its young people.

Fifty years have passed. Lithuania is again under an alien domination, but the words of Darius and Girenas remain alive in the memories of its people and, perhaps, their bravery and determination may serve as a source of inspiration to young men and women everywhere—to all who believe in dreaming impossible dreams and reaching unreachable goals.

A monument to Darius and Girenas was erected in Soldin. Their profiles were carved into a huge granite rock in Lithuania and there are two monuments in the United States—in Brooklyn, New York, and in Chicago.

And now, on the sad anniversary of their untimely death, the Lithuanian-Americans are trying their best to get the Darius-Girenas commemorative stamp issued. I fervently hope that the efforts to have this stamp issued will be successful and that next year, upon seeing these stamps, those who read this article will remember the Lituanica and its tragic flight and some, perhaps, may even say a prayer for the two brave pilots.

Should you wish to write directly to aid this cause, the addresses are: Citizens' Stamp Advisory Committee, U.S. Postal Service, 475 L'Enfant Plaza, Room 5536, Washington, D.C. 20260 and The Honorable William F. Bolger, Postmaster General of the United States, Washington, D.C. 20260, or Frank B. Thomas, Philatelic Program Specialist, Stamps Division, United States Postal Service, 475 L'Enfant Plaza, SW, Washington, D.C. 20260-6352.

Write also to your Senators and Congressmen.

©*Irene Luksis Goddard 1983*

Another Lithuanian Priest Facing Soviet Trial

Criminal proceedings have been instituted against yet another prominent Lithuanian Catholic priest in the Soviet Union, according to TASS, the government news agency.

Boris Budris of TASS said the priest, Father Sigitas Tamkevicius, a parish priest in Kybartai, Lithuania, was trying to "destroy the Soviet state and system by passing anti-Soviet information to Western correspondents and inciting young people to defy authorities."

The 44-year-old Father Tamkevicius was one of five priests who in 1978, along with Svarinskas, founded a committee for the defense of their faith. The Catholic Committee for the Defense of Believers' Rights has issued over 60 documents since then, many of which were also published in the leading underground journal *Chronicle of the Catholic Church in Lithuania.*

In 1975, while he was being interrogated by the KGB, it became clear that they regarded him as one of the journal's editors.

Because he taught children and publicly condemned atheist harassment of Catholics at work and at school, he was constantly summoned for interrogation and threatened by the KGB. Priests in other parishes were threatened by the authorities for letting Tamkevicius

Rev. Sigitas Tamkevicius, born in Lithuania in 1938, was ordained to the priesthood in 1962.
KUN. SIGITAS TAMKEVIČIUS

preach in their churches.

In October 1974, Father Tamkevicius was transferred to the parish of Kybartai, where he continued his pastoral duties and once again ran into trouble with the local authorities. In November 1978, he was fined 50 rubles for leading a procession to the cemetery on All Souls' Day. The degree of support he had achieved in the parish was shown by the number of believers who protested to First Secretary Griskevicius about this, and by the crowd of 500 who then attended his trial and cheered him after his acquittal was announced.

In spite of constant threats of prosecution for "anti-Soviet propaganda," Father Tamkevicius has been openly defended by Lithuanian believers against attacks in the Soviet press. Over 3500 people from Kybartai and his former parishes of Simnas and Prienai wrote declarations protesting allegations in the Communist daily *Tiesa* that he slandered and lied from the pulpit.

Last summer Tamkevicius signed a statement along with 467 other Lithuanian Catholic priests rejecting the highly restrictive Regulations for Religious Associations. He and 27 priests sent a more detailed petition to the Bishops and Diocesan Administrators of Lithuania outlining specific problems facing the Catholic Church in Lithuania.

Labeled an "extremist" by Soviet authorities, Tamkevicius was fined again in January 1983 for "organizing ceremonies in the churchyard without permission." Apparently, last December 26, after evening devotions, Santa Claus arrived in the churchyard and distributed gifts to the children gathered there.

On August 14, 1982, a group of faithful from Kybartai, together with their pastor, Father Sigitas Tamkevicius, hired a bus for a two-day excursion. Enroute they stopped at the religious shrine of the Hill of Crosses. Upon returning from the shrine, the pilgrims discovered that the bus was gone. The driver had been ordered to drive away, with the people's belongings, by the KGB. The group was forced to find other means of transportation home. They were not reimbursed for the rental.

A BOUDOIR TRAGEDY

by Jurgis Gliauda

WHO CAN DESCRIBE the life of poverty which the miserable immigrant encounters as he takes his first step in this country? Who can relate the hopeless thoughts, the sharp disappointments—and the endless nights with bitter, mournful dreams? This is all over with. This has all passed. Time doesn't stand still; time flies, persistently and imperceptibly; and now the formerly miserable immigrant Barkus is having a new home built. Barkus has prospered. He is a rich man.

It had become impossible to continue living under the roof of his old, accustomed home because the entire area was no longer occupied by people in comfortable circumstances. The neighborhood was poverty-stricken, and getting worse. Undesirable elements had intruded nearby and acquired several homes. Longtime residents were upset, and those who could were preparing to leave. Houses were decaying, permeated by dust and soot. The decrepit streetcar, jingling on its metal skeleton, clattered over the joints of its rails. Faces of people hurrying to work were glimpsed through the streetcar windows. From here, they had no place to flee.

Expensive, stylish automobiles did not drive about in these back streets. Expensive autos did not care to associate with the inferior cars which were parked by the homes of their miserable owners—rattling cars with sorry, wrinkled, metallic faces. The area was aging, decaying; and its residents as well as its cars were decaying.

Barkus, now a rich man, was building a home away from this area—in a neighborhood inhabited by the well-to-do. Here everything was different. It was pleasant to be here and to live here. One's soul was comforted by a sense of one's real worth. The streets here were shaded by green trees, the homes stood aloof, haughtily priding themselves on their reddish-brown brick walls. The aloof homes displayed themselves among decorative shrubbery and groups of barbered trees. The houses resembled huge mushrooms which had thrust themselves into God's light through sleek lawns which dazzled the eye with their clipped greenery. Here and there along the curb expensive automobiles stood. They were embellished with insignia—fabric overlays displaying crowns and interwoven heraldry. These autos were smugly self-satisfied, exhibiting placid arrogance and resembling overfed dogs lazily waiting until their masters would allow them to run about and exercise their legs.

The erstwhile miserable immigrant, now the wealthy Barkus, was building a home for himself in this neighborhood of the parvenu rich.

Construction proceeded apace. The new home, resembling, as one drop of water does another, those of his neighbors, was thrusting itself through the greensward like a huge mushroom. Decorative shrubbery had been set out, and a first-class lawn established. Everything was just like his neighbor's!

The delivery van of a furniture store was already standing beside the house. Decorators were painting the interiors where Barkus and his wife would be able to spend their leisure hours away from the turmoil of business.

Mrs. Barkus had concentrated all her attention on the furnishing of their bedroom. It had involved a great deal of discussion with the interior decorator, some compromise of opinion, and agonizing decisions—until at last there emerged the model bedroom Mrs. Barkus had cherished in her dreams throughout her life.

And now, like the rest of the house, the bedroom was completed. Barkus received the keys to their new home. He and his wife would settle in their new residence. Farewell to everything else—the old home, where they had raised their children who now in their turn were well on the way to success and riches. The Barkus' expensive auto pulled up alongside their spick and span new home.

Entering the house, Barkus and his wife felt that once again, as they had many years ago, they would be living for each other alone; and they were imbued with a tender feeling of growing intimacy, like newlyweds.

Soft carpets absorbed the rustle of their footsteps. Air conditioned coolness caressed them after the outside heat. The reception room greeted them as if they were the owners of a fairy tale castle. The polished stone floor shone like marble. Imitation old masters in heavy gilt frames adorned the walls covered with wallpaper in intricate arabesques. A huge cheval-glass mirror expanded the room to infinity. Spacious, low divans tempted lounging in luxury.

The interior decorator's masterpiece of creation was the dining room, where friends of the Barkuses would be gathering, where vivacious conversations would be heard, where intoxicating beverages would stimulate the mood.

Mrs. Barkus proceeded on, even hurrying. She passed the reception room and the dining salon. She was hurrying to the culmination of her dreams, realization of her fantasies—the bedroom. She threw open the doors and stood breathless on the threshold, her husband behind her.

Their bedroom welcomed them with the charm of a fairy tale. The beds stood like twin altars of love, bewitching in mystery and enveloped in light clouds of fabric seeming weightless in the air, covered with bluish-green spreads. The heads of the beds were streamlined in fanciful windings. Everything was meticulously delicate: the heads of the beds, chairs with blue upholstering, bedstands. The big window was draped in ovals of overflowing folds. Flagons and caskets with Cupids on their lids stood on the vanity table. Several large white roses were arranged in a vase decorated with idyllic pastoral scenes.

All was in ineffable style, created for comfort.

In addition, the entire bedroom was reflected in a huge wall mirror, portraying like a mirage the intimacy of the two beds, the scintillating lights of the chandeliers, the porcelain with Cupids and the magnificence of the big white roses. The vast mirror before them was

(Continued on Page 20)

STAFF ASSISTANT to Congressman Brian Donnelly [D-MA], Gerry Lamb, addressing Baltic-Americans on May 20, 1983, as they gathered to lobby Congress for Baltic Freedom Day. 1st row, left to right: Zane Freivalde, Latvian; Ruta Aidis, Lithuanian; Ingrida O'Brien, Latvian; Dace Zalmanis, Latvian; Anita Bedelis, Latvian, Director of Public Relations, JBANC; Mary-Ann Rikken, Estonian; Robert Dambergs, Latvian; Gerry Lamb, Staff Assistant to Congressman Donnelly. 2nd row, left to right: Arumas Pemkus, Lithuanian; Ada Vodotalas, Lithuanian; Gintaras Buivys, Lithuanian; Petras Kisielius, Lithuanian; Linas Kojelis, Deputy Special Assistant for Public Liaison in the White House.

JUNGTINIO AMERIKOS Pabaltiečių komiteto (JBANC) nariai gegužės 20 d. prašė kongr. Brian Donnelly kad įneštų į kongresą Pabaltiečių Dienos rezoliuciją. Nuotraukoje matome kongreso atstovą kalbantį į Pabaltiečių komit eto narius.

Lithuanian History In Stamps (31)

by Antanas Bernotas

100 YEARS OF "AUSZRA"

This year Lithuanians all over the world are celebrating the 100th anniversary of the publication of the very first newspaper in the Lithuanian language, *Auszra* (The Dawn), in 1883.

In these "dark ages," when czarist Russia, after the insurrection of 1863, had forbidden all publications in the Lithuanian language for the following 40 years, when even prayer books had to be smuggled over the green border and the caught smugglers, so-called "knygnesiai," were banned to Siberia for long years, some well-educated Lithuanians, living at this time abroad, decided to issue a Lithuanian newspaper somewhere outside of Russia.

Dr. Jonas Basanavicius, who lived for years in Bulgaria, later in Prague, got a good idea to print such a newspaper in East Prussia, where some religious books and papers in the Lithuanian language had already been printed. He was joined by Dr. Jonas Sliupas, then living in Switzerland, and by other personalities. This first Lithuanian monthly newspaper was named *Auszra,* and its very first edition was printed in March 1883 in Ragaine (German: Ragnit, East Prussia) in the Alban & Kibelka printing shop. Beginning with Nr. 6 the printing was continued in Tilze (Tilsit) in the well-known printing shop of Otto von Mauderode, who already had printed prayer books in the Lithuanian language.

During the period from 1883 to 1885 40 issues of *Auszra* were printed. Its chief editor was Dr. Jonas Basanavicius, with assistance from Dr. Jonas Sliupas, J. Miksas, Martynas Jankus, and Andrius Visteliauskas. The newspaper was non-political and its articles concentrated on the Lithuanian language and cultural affairs. The newspaper was secretly smuggled over the border into Lithuania and eagerly read. Its ideas had a profound effect on the reawakening Lithuanian nation.

Lithuania, commemorating her first newspaper's 50th anniversary, in 1933 issued a set of 8 stamps honoring the *Auszra* editors and founders.

Here is another license plate with Lithuanian name. It means the Sun, a very important goddess of ancient Lithuania, or a girl's first name. This license plate belongs to Mrs. Saule Jonynas.

Dar vienas lietuviškas vardas ant automobilio leidimo lentelės Kalifornijoje. Ši leidimo lentelė yra p. Saulės Jonynienės.

Soviets Sentence Brother Of Rights Activist

Jonas Sadunas, the brother of Lithuanian Human Rights Activist Nijole Sadunaite, was sentenced on May 24 to 18 months of "deprivation of freedom." According to sources, Sadunas was convicted for "personal libel" under paragraph 132 of the Criminal Code of Soviet-occupied Lithuania.

The Sadunas family has been the subject of government harassment since 1974 when Nijole Sadunaite was arrested for typing an underground human rights publication.

Harassment of Jonas Sadunas began in 1980 when Nijole, his sister, returned to Lithuania after serving a sentence of three years in a labour camp and three of internal exile. At that time, Jonas Sadunas gave his sister a room in his house. The government then began to interrupt his mail. Since then, the tactics used against him grew progressively more severe until on January 24, 1983, Sadunas was summoned to the Prosecutor's Office of Vilnius. He was interrogated about some letters he had allegedly written criticizing the Lithuanian Farm Director, Petras Dukstas, and was threatened with a libel suit. The suit was later initiated, resulting in Sadunas' present sentence.

A BOUDOIR TRAGEDY

(Continued from Page 19)

like an opening into a new life, a passage to an existence of luxurious well-being.

Barkus and his wife gazed at their domain. Underfoot was a shaggy carpet, deep as waves. The decorator's art had surpassed their expectations, and they were enraptured. Mrs. Barkus felt that her dreams had become reality.

. . . and their former bedroom appeared to their inner consciousness: a cramped room with narrow, uncomfortable beds, a cloudy mirror, a warped wardrobe against the wall.

"We're like newlyweds now," remarked the husband, admiring the roses.

"That's a gift from the children," his wife replied, and a strange lump formed in her throat. "Yes, we're like newlyweds!"

As if in meditation, she softly added, "Oh, how everything has come too late!"

"What a luxury this bedroom is!" exclaimed Barkus, and in the same breath echoed his wife's sentiment: "How everything has come too late!"

The wife saw her husband in the depths of the mirror: a paunchy, aging man with sagging pink bags of flabby cheeks. Could this really be the same man for whose sake all the girls in the village had quarreled? Barkus observed his wife in the mirror. Was this woman with the hopelessly painted, careworn face really the same gay, darting dragonfly who had brightened his life of drudgery in the factory? Were those clouded eyes really the ones that had provided a zest for living, the courage to surmount all obstacles and prevail to his position of wealth?

The mirror on the wall was an aperture into the past. In front of the mirror, the two of them, refugees from their "Old Country," miserable ones, had risen to the heights of American wealth.

And . . . they wept.

Why had everything come so late? Why hadn't all this—including this luxurious bedroom—been in that faraway native land where their fairy tale of charming, wonderful love for each other had begun?

©*by Author, 1983*

Translated by Dr. Thomas J. Stacy

The four stamps illustrated here are: [1] Poet Andrius Visteliauskas [1837-1916], [2] engineer and writer Petras Vileisis [1851-1926], [3] journalist and author Dr. Jonas Sliupas [1861-1944], and [4] Dr. Jonas Basanavicius [1851-1927], journalist and author, often called Lithuania's patriarch, who was the first one to sign Lithuania's Declaration of Independence in 1918.

— Lietuva, minėdama "Aušros" 50 metų sukaktį, 1933 išleido 8 pašto ženklų seriją, kurioje parodyti buvę "Aušros" redaktoriai ir artimiausi jos bendradarbiai: Andrius Višteliauskas, Petras Vileišis, Dr. Jonas Šliupas ir Dr. Jonas Basanavičius.

What's In a Name?

by Demis Jonaitis

Lithuanian surnames preserve some of the social and psychological history of our fathers, the way nuggets of Baltic amber enclose and preserve bits of former life. When we study the suffixes of Lithuanian surnames, we find them as informative about the past as the wings of a moth confined in amber.

The suffix in a name like Gerulaitis is pure Lithuanian and signifies "descendant of Gerulis." Similarly, names like Jakubaitis and Jakubonis mean "sons of Jacob."

The suffixes "evich" and "owsk," with their varied spellings, which appear in names like Jakubavicius and Gerulauskas, are slavic in character and testify to the era in Lithuanian history when Russians and Poles oppressed our people politically and culturally, demeaned our language and made the publication of Lithuanian books a crime. Foreign scholars considered Lithuanian an exciting well of ancient linguistic history, but a dying language. Even the Catholic church in Lithuania was polonized.

An ancestor whose Lithuanian surname was, for example, Petraitis became Petravicius in order to establish some prestige and survive in a Russian-Polish elitist environment. Sometimes even well-meaning, goodly men who recorded baptisms took the liberty of slavicizing the surnames of the newborn.

The root of a Lithuanian surname identifies the individual in a number of interesting ways: by Christian name (Simonaitis is the scion of Simon); by occupation (Kalvaitis refers to a blacksmith); by quality (Jaunutis is youthful, Azuolas is an oak; Gerulaitis is a good man, an achiever). Some roots are metaphorical: Katinas refers to a male cat; Vilkutis is a little wolf; Kregzdiene is a singing swallow (married).

Such roots are Lithuanian, to which Lithuanians and sometimes slavic suffixes have been attached like proud tails. There are some roots, however, which are basically slavic with proud Lithuanian suffix tails. The surname Bagdonas, for example, is suffixed in Lithuanian fashion, but its root is Russian, meaning "God-given."

While the ancient melting pots of Russia and Poland succeeded in changing Lithuanian surnames, the newer melting pot of the United States also made its mark on certain Lithuanian surnames. The Immigration Department and American public schools, relying only on their ears, recorded the names of immigrants phonetically. Mrs. Boguziene became Mrs. Bogozen. Miss Dicpinigaite became Miss Dichigite. Jonaitis became Unitas (Johnny Unitas!).

Eventually some families, to be accepted in the new world of democracy and to get jobs—lowly or prestigious—anglicized their surnames, sometimes beyond recognition. For example, one family in the United States transformed its burdensome slavicized appendage of Raulinavicius to the non-descript elegance of "Rollins."

Jack Sharkey, world famous boxer, was originally Zukauskas. In his heyday in the United States it was easier for him to be known as Sharkey, a name that had a bite.

More modern tennis shark Vitas Gerulaitis has been free of such influences. Name-and-culture proud, he has exposed the American public to learn how to pronounce his name, the symbol of his heritage. This has been a major victory in history of cultural survival. It has motivated Americans to start changing their provincial distrusting attitude towards foreign names. It has ascertained that the freedom to maintain one's self respect and integrity of thought is the essence of democracy.

Gerulaitis grew up in an era when Americans were beginning to discover the value of identity and heritage. If he had grown up pressured by the melting pot tactics of early 1900's, it is possible he might have changed his surname to Gerson, Gerber or McGuire.

But why is the maintenance of one's heritage so important—even in something as simple as a surname? A man chooses to Americanize his name—why not!

This is a question more serious than people generally perceive. It leads into the question of survival as a human being. And, more significant, it leads into the question of the very mode of survival: the melting pots of communism and fascism? Or the promise of the better soup: the individualism, the self respect, the freedom of pragmatism and thought implicit in democracy?

In Lithuania today, outstanding Lithuanian athletes are publicly Sovietized. They travel from country to country, their achievements admired and applauded, and their identity too often misconstrued by the public as Russian. So, the U.S.S.R. hopes to reap world-wide prestige and power.

The surnames of super-athletes in Lithuania, however, work for them. The name of international basketball superstar Arvydas Sabonis shouts to the world—in its own way—that he is Lithuanian. The name of the superb Lithuanian gymnast, Bunkaite eloquently makes the statement heard by too few—that she is Lithuanian.

Compared to the self-serving propaganda-minded Russians, determined to influence the thinking of the world, we in exile—in our Lithuanian-American and World Communities—have done a very poor job in promulgating the achievements of our young people, both in Lithuania and in the scattered areas of the world in which Lithuanians have settled.

Too many Americans still think that "Lithuanian" means "Lutheran." Too many of our Lithuanian-American children do not know enough about the history of democracy in the United States and about the current struggle in the world for the survival of democracy.

We ourselves, because of the traumas we have suffered in the past—the communist demolition of our fatherland and heritage—have failed to look towards the future. We have failed to alert our young Lithuanian Americans to join forces with the young people of Lithuania and those scattered throughout the continents. We have failed to bring them together. We have failed to get them to know and understand one another.

We have kept them apart: the living future of democracy, freedom and Lithuania.

[From BRIDGES, April, 1983]

The newlyweds Kristina [nee Rociunaite] and Virgus Volertas with their parents. From left to right: Mr. and Mrs. Rociunas, Mr. and Mrs. Volertas, and the newlyweds Virgus and Kristina Volertas. The wedding ceremony took place on June 18, at Mother of God Church in Cleveland.

Kristinos Rociūnaitės ir Virgaus Volerto sutuoktuvės buvo birželio 18 d. Clevelando Dievo Motinos bažnyčioje. Čia jaunavedžiai su tėvais: Ona ir Vacys Rociūnai, Bronė ir Vytautas Volertai, jaunavedžiai Virgus ir Kristina Volertai.

—Nuotr. Vl. Bacevičiaus

LITHUANIAN SHORT STORIES

- "The Lithuanian Short Story, 50 Years," by Stepas Zobarskas. Hard cover, 464 pages, illustrated. $12.50 (postage $2.00).
- "Ona—A Collection of Short Stories," by Vytautas F. Beliajus. 100 pages, soft cover. $5.00 (postage $1.00).

Books May be Obtained From

LITHUANIAN DAYS BOOKSTORE

4364 Sunset Boulevard
Los Angeles, CA 90029

JUOZAS KELIUOTIS PASSES ON

The well-known scholar Juozas Keliuotis died March 25 and was buried in Vilnius. The journalist and author was born in Joniskis, county of Rokiskis, on August 22, 1902. After graduating from the University of Kaunas in 1926, he studied journalism, philosophy, literature, and sociology at the Sorbonne in Paris from 1926-29. He spent the majority of his life writing and editing, when not interrupted by Soviet imprisonment.

From 1929-1935 he was editor of the daily "Rytas" [*The Morning*]. In 1931 Keliuotis founded, published and edited until 1940 the magazine "Naujoji Romuva," which exerted considerable influence on the cultural, social and political life of the country. The magazine, devoted to cultural and sociological topics, included among it contributors practically all of the noted men of science, art and literature in Lithuania. He also edited an almanac of contemporary literature entitled "Granitas" [*Granite*], which published the works of young authors of Catholic persuasion. From 1943-44 he edited the cultural magazine "Kuryba" [*Creativity*]. Keliuotis was the author of the 1940 novel "Svajones ir siaubas" [*Dreams and Horror*], and of a major study on social philosophy published in 1935.

With the return of the Soviet regime in 1944, Keliuotis was accused of antiatheism, nationalism, cosmopolitanism and counter-revolution, and for each of these offenses was sentenced to 25 years in so-called correctional (forced) labor camps. When the era of Stalin purges ended, he appealed for help to the Russian author and journalist I. G. Ehrenburg; both of them had been members of the International Pen Club. Through Ehrenburg's intervention, three of the four sentences were rescinded, and later, in about 1955, the remaining sentence of 25 years was commuted.

Keliuotis was granted permission to reside in Vilnius, but was not able to find permanent employment. Forced to make a living by occasional translations and book reviews, he nevertheless found means of obtaining a number of the latest French literary works, and he tried to introduce new ideas from Western Europe in the literary and artistic circles of Vilnius.

(Adapted from "Arizonos Lietuvis")

Lithuanian Days publisher A. Skirius found his first job at "Naujoji Romuva" after graduating from the Institute of Commerce in Klaipeda with a business degree. Keliuotis hired Skirius to be the business manager of the magazine.

ARREST OF SVARINSKAS SPARKS PROTEST

In a dramatic display of solidarity, over 36,000 Catholics in Lithuania signed petitions protesting the arrest of Father Alfonsas Svarinskas, a prominent Lithuanian Catholic priest. The Soviet authorities apparently deemed the case important enough for TASS to report both on the arrest of Svarinskas earlier this year on January 26 and the trial itself, which ended on May 6. Svarinskas, charged with "anti-state and anti-constitutional activities," was sentenced under Art. 68-1 of the Lithuanian SSR Criminal Code to 7 years prison and 3 years internal exile.

The 57th issue of the *Chronicle of the Catholic Church in Lithuania* contains some of the petitions, which were forwarded to Soviet officials.

1222 faithful of Siauliai, Lithuania, wrote to the Council of Ministers of the Lithuanian SSR, ". . . The persecution of Father Svarinskas has evoked great dissatisfaction and concern in the public concerning the possibilities which have been presented to the government atheists to get rid of their ideological opponents. We know Father Alfonsas Svarinskas as a decent person, fellow countryman, loyal to the Church and to Lithuania, who openly defends human rights and refuses to compromise with untruth and coercion, no matter under what colors and cliches they be hidden . . .."

Nine individuals even offered themselves as replacements for Father Svarinskas, who has previously served 16 years under political charges.

Juozas Zilionis, manager of the bookstand in Cleveland, on the occasion of his 75th birthday, receives a present from Lithuanian Front, presented by J. Mikonis.

Juozo Žilionio, Clevelando spaudos kiosko vedėjo 75-tas gimtadienis. Fronto Bičiulių vardu J. Mikonis įteikia dovaną.
Foto V. Bacevičius

Lithuanian National Foundation

(Continued from Page 16)

The Lithuanian Liberty Chest accepts all contributions, memorial donations, testamentary bequests and devices. The idea of contributing to the needs of a future independent Lithuania has triggered an enthusiastic and generous response from Lithuanians in the free world.

To qualify for membership in the Foundation a minimum donation of one hundred US dollars (or its equivalent) is required. All donations, gifts, bequests to the Foundation and/or Lithuanian Liberty Chest are tax-exempt.

Membership privileges include voting at annual meetings, electing directors, and receiving publications sponsored by the Foundation. As a true non-profit organization, all members of the Board of Directors and Executive Committee receive no compensation for their time and labor.

Membership in the Foundation is a matter of honor for all individuals of Lithuanian heritage and organizations concerned with Lithuanian causes. In the absence of state-supported national activities, the burden must be shouldered by voluntary efforts abroad. It becomes the responsibility of those of Lithuanian heritage to ease the plight of their brothers and sisters in occupied Lithuania.

LITHUANIAN NATIONAL FOUNDATION, Inc.
345 Highland Blvd.
Brooklyn, N.Y. 11207

Books in English

ON LITHUANIAN HISTORY

- History of Lithuania, by Dr. Jos. B. Koncius, 140 pages, soft cover, $4.00.
- Lithuanian—700 Years, by Dr. Gerutis. Hard cover, illustrated, 476 pages. $15.00 (postage $2.00).
- Vytautas the Great, by Dr. J. B. Koncius, 215 pages, hard cover, illustrated, maps. $15. (Postage $1.00.)
- Samogitia, by Chas. L. Thourot Pichel. 320 pages, hard cover. $7.95 (postage $1.50).
- Land of Crosses, by Michael Bourdeaux. 335 pages, soft cover. $8.75 (postage $1.50).
- Soviet Genocide in Lithuania, by Joseph Pajaujis-Javis. 246 pages, hard cover. $12.00 (postage $1.50).
- "The Battle of Grunwald"—An historical novel by Ivan K. Sokolnikov, translated by Dr. J. Bielskis. 160 pages, with 26 page Epilogue on Lithuanian History. Hard cover $4, soft cover $3 (postage $1.50).
- "Lithuania Under Soviet Occupation," by Dr. J. Prunskis. 292 pages, hard cover. $10.50 (postage $1.50).

LITHUANIAN DAYS BOOKSTORE
4364 Sunset Blvd.
Los Angeles, CA 90029
Tel. (213) 664-2919

GARBES PRENUMERATOS

Irena, A. Aižinai, Chicago, IL
Rasa Andrews, Vacaville, CA
P. Aras, Santa Monica, CA
Br. Aušrotas, Juno Beach, FL.
V. F. Backus, San Gabriel, CA
Rev. Dr. Bačinskas, Australija
J. Bagdonas, Woodhaven, N.Y.
G. Balanda, Warren, MI
Ed. Balceris, Sta. Monica, CA
Inž. Peter Baltran,
L. Baltrėnas, Los Angeles, CA
V. Barkus, Omaha, Nebraska
V. Beleckas, Sunny Hills, FL
John W. Bernotavicz, Barrington,
Dr. K. C. Bobelis, St. Petersburg, Florida
Juozas Briedis, West Bloomfield, MI
R. A. Bužėnas, Los Angeles, CA
Inž. V. Čekanauskas, garbės konsulas, Los Angeles, CA
R. Cibas, Sydney, Australija
Rev. V. M. Cucuras, Providence, Rhode Island
John Čiurlionis, PA
A. Daukantas, Santa Monica, CA
Stasys Daugėla, Santa Monica, CA
Dr. A. M. Devenis, Long Beach, CA
Vysk. A. Deksnys, Vokietija
Inž. Algis Didziulis, Bogota, Columbia
A. Dičius, Santa Monica, CA
Vincas Dovydaitis, San Clemente, CA
Rev. A. Dranginis, Baltimore, MD
P. Duda, Chicago, IL
J. Dženkaitis, Glendale, CA
East Cambridge Branch Library, MA
A. Galdikas, Brentwood, CA
P. Gauronskas, Santa Monica, CA
Inž. Br. Galinis, Norwell, MA
J. Girevičius, Ont., Canada
P. Gruodis, Chicago, IL
Paul Gylys, Olympia, WA
A. Jakštas, Australija
R. Janowska, Noristown, PA
J. Jankus, Chicago, IL
E. ir L. Jarašiūnai, Santa Monica, CA
E. Jonušas, Omaha, Nebraska
Inž. Algis Jonynas, Pacific Palisades, CA
P. Karosas, New Britain, CT
Kazys Karuža, Los Angeles, CA
H. V. Kulber, Brooklyn, N.Y.
Dr. Šarūnas Karuža, Los Angeles, CA
St. Keterauskas, Los Angeles, CA
Mrs. Isab. Kirk, San Leandro, CA
Dr. Alf. Kontvis, CA
Msgr. J. Kučingis, Los Angeles, CA
S. ir J. Kvečas, Santa Monica, CA
J. Levickas, Palos Park, IL
M. Lietuvnikas, Orlando, FL
Dr. V. McCleris, Livonia, MI
F. Masaitis, La Mirada, CA
B. Maskeliūnas, Toronto,
Inž. Vacl. Mažeika, Park Ridge, IL
Inž. A. ir L. Mažeikos, Marina del Rey, CA
A. Mažulis, Santa Monica, CA
Ign. Medziukas, Los Angeles, CA
A. Milius, Santa Monica, CA
A. Musteikis, Fallon, NE
M. L. Namikai, M.D. Glendora
A. Naudžiūnas, Boston, MA
G. Okunis, Flushing, N.Y.
Kun. Th. Palis, Pittsburg, CA
Rev. V. Pavalkis, Milpitas, CA
A. Pavasaris, Agoura, CA
Vladas Pažiura, Anaheim, CA
F. Petrauskas, Syracuse, N.Y.
J. Petrikonis, M.D., Woodbine, IA
J. Petronis, Los Angeles, CA
E. Pikelis, Chicago, IL
P. Pranis, Vista, CA
Rev. A. Račkauskas, Brooklyn, N.Y.
RFE-RL Inc., N.Y.
Inž. Juoz. Rasys, Cambridge, MA
Rev. Dr. P. Ragažinskas, Central, N.M.
G. W. Radvenis, 1326 McCollum St., L.A., CA
Kun. V. Radvina, Clover Valley, CA
A. Rugys, Lantana, FL
Inž. A. J. Rudis, Blue Island, IL
V. Raulinaitis, M.D. Santa Monica, CA
K. R. Razauskas, Dearborn Heights, MI
J. V. Roland, San Francisco, CA
Kun. Paul Sabulis, Waterbury, CT.
O. C. Šadeika, Farmington Hills, MI
Petras Sakas, Los Angeles, CA
J. B. Sabal, Cleveland, OH
M. Šarauskas, Winnipeg, Canada
Wm. R. Savage, Reno, Nevada
C. M. Shimkus, W. Hartford, CT
A. Sinkys, Santa Monica, CA
E. ir J. Sinkiai,
Dr. J. Skirgaudas, La Jolla, CA
Dr. V. Skirgaila, Rancho Palos Verdes, CA
Dr. Paul Švarcas, Mascoutah, IL
Rev. E. Statkus, Grand Rapids, MI
S. Šližys, Dearborn Hts., MI
Dr. D. Surantas, Rockford, Ill.
Inž. J. Talandis,
V. Tamošiūnas, Detroit, MI
B. Tiskus, Collinsville, IL
K. Trečiokas, N.J.
J. Truškauskas, Los Angeles, CA
Rev. I. Urbonas, Gary, IN
V. Urbonas, St. Petersburg Beach,
Inž. V. Vidugiris, Palos Verdes, CA
V. Urbaitis, Mayfield Hts., OH
A. Vakselis, Richmond Hills, N.Y.
Dr. J. K. Valiūnas, New Rochelle,
Juozas Vitėnas, Washington, D.C.

AUKOS

Aukos po $15—
A. Markevičius A. Jukštolis
Aukos po $5—
P. Vaitekūnas, J. Ališauskas

Labai ačiū už parėmimą L.D. žurnalo.

—A. Skirius, leidėjas

BALTIC BAKERY

JUOZAS ir ALDONA ANKAI—savininkai

4627 S. Hermitage, Chicago, IL 60609 —Telef. (212) LA 3-1510

ir

2616 W. 69th St., Chicago, IL 60629—Telef. (312) 737-6734

Siunčiame duoną ir raguolius į visas Amerikos dalis

PRAŠOME!

Pagal savo išgales aukoti TAUTOS FONDUI

savo uždaviniams vykdyti **Lietuvos Laisvės Iždui**—laisvajai Lietuvai padėti atsistatyti, 6-šiomis kalbomis ELTOS informacijoms leisti, radijo transliacijoms į okupuotą Lietuvą finansuoti ir politiniams kaliniams gelbėti.

Nepamirškite tam tikrą procentą ir savo testamente įrašyti:

Non-profit, Tax Exempt Corporation
LITHUANIAN NATIONAL FOUNDATION
P.O. Box 21073, Woodhaven, NY 11421

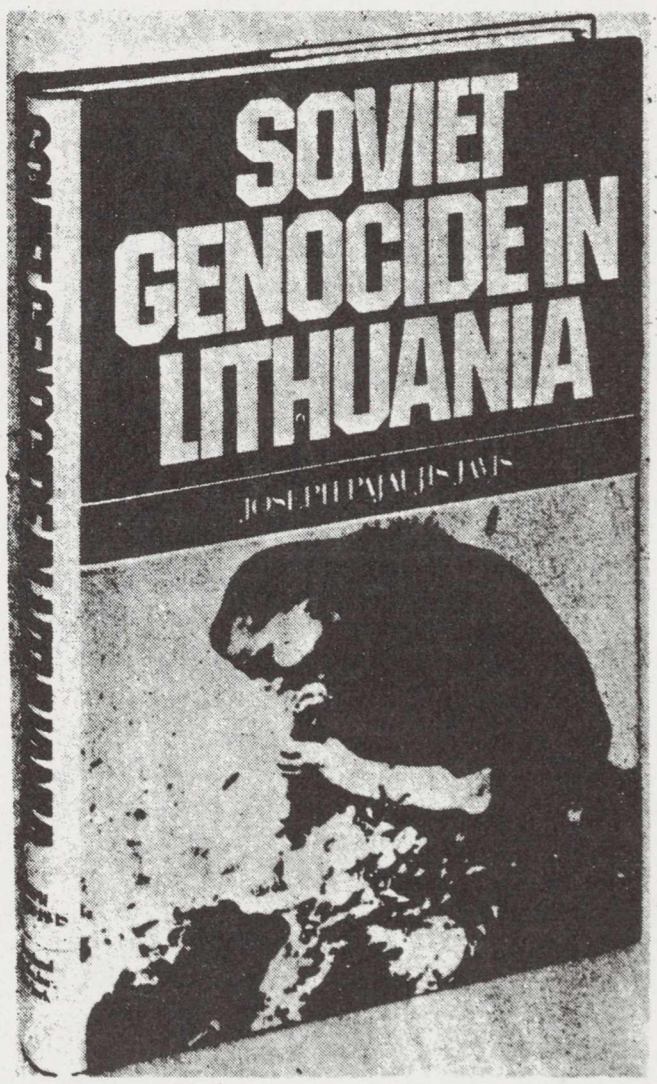

Soviet Genocide in Lithuania, by Joseph Pajaujis Javis, Ph.D. Manyland Books, Inc., New York, 1980, 246 p. $12.00 postpaid.

"Sphere of influence" has been and is the name of the game in international affairs. One method is the threat of or the perpetration of genocide. The latter method has been a tactic of the Soviet Union against the previously independent country of Lithuania since 1940. . . . This volume is . . . good enough to make your blood boil."

—*Best Sellers:* The monthly book review, September 1981

"Dr. Pajaujis-Javis was a prominent Lithuanian politician and a member of its parliament long before the Soviet take-over, and fortunately managed to escape to the United States . . . His book . . . is a carefully researched and meticulously documented account of Soviet atrocities in his native land . . . In his accounts of the lives of Lithuanian deportees in the Russian forced-labor camps, he has given us what is undoubtedly the most graphic and detailed pictures of these places outside Solzhenitsyn's volumes of *The Gulag Archipelago*.

—*The Catholic Review*. Baltimore, July 17, 1981

This book is available by writing to this publication, or to:

Lithuanian National Foundation, Inc.
P.O. Box 21073
Woodhaven, N.Y. 11421

LIETUVIŲ DIENŲ
Žurnalo ir knygų
PLATINTOJAI
J. A. V-se

Brooklyn, N.Y. — "Darbininka" adm-ja.
So. Boston, Mass. — S Minkus
Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis
'Gifts International,' 'Parama'
'Marginiai'
Cleveland Ohio — J. Zilionis
Detroit, Mich. — St. Anthony's Parish Library
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas
Putnam, Conn — Immaculate Conception Convent
Rochester, N.Y. — A. Sabalis
Waterbury, Conn. — "Spauda"
Woodhaven, N.Y. — "Romuva"

AUSTRALIJOJE

Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius
Melbourne-St. Kilda — F. Sodaitis
Syndney — Kun. P. Butkus
Glen Osmond, S.A.
Mirren, SA. — J. Rupinskas

KANADOJE

London, Ont. — A. Puteris
Toronto, Ont. — V. Aušroras, A. Kuolas, St. Prakapas

AMERIKOS BALSAS
(VOICE OF AMERICA)

Rytinė laida 6 val. 15 min. ryto Lietuvos laiku (10:15 vakaro Vašingtone) 31, 38, 42 ir 49 metrų bangomis.

Pirmoji vakarinė laida 18 val. vakaro Lietuvos laiku (10 val. ryto Vašingtone) 20, 25 ir 31 metrų bangomis.

Antroji vakarinė laida 20 val. vakaro Lietuvos laiku (12 val. vidurdienį Vašingtone) 14, 15, 20 ir 25 metrų bangomis. Šie laikai **vasaros** metu. **Žiemos** metu tiek Lietuvoje, tiek Vašingtone reikia laikrodį atsukti atgal vieną valandą.

VOICE OF AMERICA
Lithuanian Service
Washington, D.C. 20547

THE BATTLE OF GRUNWALD

Liberal English translation with prologue and epilogue by J. J. Bielskis. From the adapted Lithuanian version of the original in Russian by Ivan K. Sokolnikov. An Historical novel of the Battle in 1410 with the Teutonic Knights. 160 p.p. and XXXI footnotes. Los Angeles, 1963.

Price—$3.00. Hard Cover $4.00 plus $1.00 postage

LIETUVIŲ DIENOS
4364 Sunset Blvd.
Los Angeles, CA 90029
(213) 664-2919

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS,
kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

LOS ANGELES, CALIF.
KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES
Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 12:30-1:00 p.p.
Programų Koordinatorius
HENRIKAS BAJALIS
207 N. Windsor Blvd.
Los Angeles, CA 90004
Tel. (213) 467-6467

BALTIMORE, MD.
"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima Marylande ir Washington, D.C.
Sekmadieniais 10-11 val. ryto
per AM radijo stotį WITH—123
Programos vedėjai: **Albertas Juškus**
4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md. 21210
Tel.: 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.
Baltimore, Md. 21227 Tel.: 242-1779

BOSTON, MASS.
Lietuvių Radijo valanda
LAISVĖS VARPAS
Sekmadieniais
9:00-10:00 ryto iš WCAV-FM 98
12:10-1:00 val. 1460 AM iš WBET
Petras Viščinis, vedėjas
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: (617) 586-7209

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. radijo programa Naujojoje Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m. vedama **Stepono ir Valentinos Minkų.** girdima sekmadieniais 8:00 iki 8:45 ryto
Boston, Mass.—WLYN—1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika, dainos ir Magdutės pasaka.
Taipgi pas mus gaunamas "L.D." žurnalas, ir didelis pasirinkimas lietuviškų knygų, plokštelių ir lietuviškų suvenirų
502 E. Broadway, So. Boston, MA 02127
Telefonas: 268-0489

CHICAGO, ILL.
Sophie Barcus Raidijo Šeima
7 Programos savaitėje
Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo
8:30 val. ryto ik 9:30 val. ryto
Visos programos iš WOPA 1490 kc AM
Programos vedėja Aldona Daukus-Barcus
Transliuojama iš nuosavos studijos
WOPA, 1490 AM banga
7159 S. Maplewood, Chicago, IL 60629
Tel.: 778-1543

LIETUVOS AIDAI
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
8:30 val. vakaro
Visos laidos iš tos pačios stoties
WCEV 1450 AM banga
Vede KAZĖ BRAZDŽIONYTĖ
2646 W. 71st St., Chicago, IL 60629
Phone 778-5374

ST. PETERSBURG, FLA.
"Lietuvos Aidų" programa
kas šeštadienį 12:30 p.p.
1110 AM banga, WTIS stotis
Veda Kazė Brazdžionytė
Rašyti: 2646 W. 71 St., Chicago, Ill. 60629
Telefonas 312-778-5374
Atstovas St. Petersburge—K. Kleiva
Telef.: 360-1479

CLEVELAND, OHIO
LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMA
TĖVYNĖS GARSAI
Įsteigta 1949
Girdimi sekmadieniais 8-9 val. ryto
WZZP, FM 106.5 mc
Vedėjas—Juozas Stempužis
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telefonas (216) 382-9268

DETROIT, MICH.
Lietuviškas Balsas-Lithuanian Voice
WCAR—1090 AM BANGA LIVONIA
Sekmadieniais 8:30 iki 9:00 val. ryto
Visais programos reikalais kreiptis:
KAZYS GOGELIS
13436 Garfield, Detroit, MI 48239
Telef. 535-6683

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIJO VALANDA
1011 W. Huron, Pontac, MI 48054
WPON—1460 AM
Pirmadienį nuo 3-4 p.p, trečiadienį nuo 12-1 p.p., panktadienį nuo 6-7 v. v.
Programos ved. **Algis Zaparackas**
4120 Yorba Linda Dr., Royal Oak, MI 48072. Tel. 549-1982. Albertas Misinas, 2843 Woodmere, Detroit, MI 48209 tel. 841-3026

HARTFORD, CONN.
"TĖVYNĖS GARSAI"
Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė
WRYM—840 AM
Kiekv. sekmadienį 4:30-5:30 val. p.p.
Programos vedėjas A Dragūnevičius
Pranešėjai:
Zita Dapkienė, Alfonsas Dzikas ir Lionginas Kapeckas
273 Victoria Rd., Hartford, CT 06114
Telefonas: CH 9-4502

NEW YORK - NEW JERSEY
"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo valanda
girdima kas penkt. iš WEVD stoties
New Yorke, nuo 10-11 v.v.,
97.9 FM banga
Taip pat klausykite "Music of Lithuania" programos kas treč. nuo 6:05 iki 7:00 val. vak. iš Seton Hall Universiteto stoties 89:5 FM — WSOU
Direktorius—Dr. Jokubas J. Stukas
234 Sunlit Dr., Watchung, N.J. 07060
Tel. (201) 753-5636

"LAISVĖS ŽIBURYS"
Girdima kiekvieną sekmadienį nuo 9 iki 10 v. ryto is WHBI stoties 105.9 FM banga
ROMAS KEZYS
917-25 54th Ave., Bayside, N.Y. 11364
Telefonas: (212) 229-9134

PITTSBURGH, PA.
The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Pennsylvania
Pittsburgh, PA — WPIT-730 kc.
sekmadieniais 12:30-1:00 p.m.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Rd., Pittsburgh, PA 15243

HOT SPRINGS, ARK.
Lietuviška Radio Programa
"Leiskit į Tėvynę"
Lithuanian Broadcasting SPA
Girdima sekmadieniais 7:00-7:30 val. ryto iš KXOW radijo stoties, 1420 AM banga
Vedėja ir pranašėja
SALOMĖJA ŠMAIŽIENĖ
204 Hilltop Dr., Hot Springs, Ark. 71913
Telefonas 501-321-9641

ROCHESTER, N.Y.
DAINOS AIDAS
Sekmadieniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto
Stotis: WXXI-FM 91.5 mc
Išlaiko Lietuvių Radijo Klubas
Klubo valdyba: **Al Gečas,** pirm., **R. Kiršteinas,** vicepirm., **J. Krokytė,** sekr., **Rute Ilgūnaitė,** ižd., **L. Laukaitienė,** narė.
320 Durnan St., Rochester, N.Y. 14621

WATERBURY, CONN.
Lietuvių Bendruomenės radijo valanda
"LIETUVOS PRISIMINIMAI"
Sekmadieniais nuo 8:00 iki 8:45 v. ryto
WWCO—1240 — AM
Vedėjas: ANTANAS PALIULIS
33 Chipman St., Waterbury, CT 06708
Tel. (203) 756-1874

MONTREAL, CANADA
LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS
Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. 30 min.
CFMB stotis—Banga 1410
Programos vedėjas L. Stankevičius
1053 Cr. Albanel, Duverney, P.Q. Canada
Telefonas: 669-8834

TORONTO, ONT., CANADA
TĖVYNĖS PRISIMINIMAI
Sekmadieniais 1:30-2:00 po pietų
Visos programos transliuojamos iš Toronto stoties CHIN, banga 101 FM
Programos vedėjas Jonas R. Simanavičius
614 Tedwyn Dr.
Mississauga, Ont., Canada
L5A IK2
Tel.: (416) 275-3134

ROMA, ITALIA
ROMOS RADIJAS
Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku 41.15 ir 50.34 metrų bangomis
Vedėjas Dr. J. Gailius
Circonvallazione NOMENTANA 162

VATIKANAS, ITALIA
Pragrama transliuojama 8 kartus savaitėje Sekmad. rytais 10:30-11:00 Lietuvos laiku ir kiekv. vak. 20:15-20:30 Lietuvos laiku
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų
Vedėjas: Kun. Dr. V. Kaziūnas
Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio CITTA DEL VATICANO

Prašome atnaujinti "Lietuvių Dienų" prenumeratą 1983 metams.

Prenumeratos kaina:
JAV — $20.00
Kanados Doleriais — $25.00

Adresas:
LIETUVIŲ DIENOS
4364 Sunset Boulevard
Los Angeles, CA 90029